

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ІСТОРИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему: «Підготовка військової еліти США у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.»

Виконала: студентка 2 курсу,
групи 8.0329-і-з
спеціальності: 032 історія та археологія
Руденко Валерія Валеріївна
Керівник: к.і.н., доцент Білоножко С.В.
Рецензент: к.і.н., доцент Омельченко А.В.

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Історичний факультет
Кафедра всесвітньої історії та міжнародних відносин
Освітній рівень: магістр
Напрямок підготовки 6.020302 історія
Галузь знань 02 гуманітарні науки

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри всесвітньої історії та
міжнародних відносин

Маклюк О.М.

«_____» _____ 2020 року

**З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ БАКАЛАВРА СТУДЕНТЦІ**

Руденко Валерії Валеріївни

1. Тема роботи «Підготовка військової еліти США у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.»

Керівник роботи: кандидат істор. наук, доцент Білоножка С.В.
затверджені наказом ЗНУ від 10 березня 2020 року № 411-С

2. Строк подання студенткою роботи 01 грудня 2020 р.

3. Вихідні дані до роботи: The writings of . Charlie Beckwith Vol.-II, 1964-1978. New York - London: G. P. Putnam's Sons, 1994. 496 p.; Stanton Shelby. Rangers at War: Combat Recon in Vietnam. New York, 1992. 217 p.; Millett, Allan R. The Korean War, Volume 1, University of Nebraska Press. 2000, 731 p.; Lloyd, John Herington. Air Power Over Europe 1944-1945. Canberra: Australian War Memorial, 1963. 917 p.; Миллер Д. Коммандос: Формирование, подготовка, выдающиеся операции спецподразделений. Мн.: Харвест, 1999. 732 с.; Сухоцкий В. И. Фізична підготовка морської піхоти США. Бойове мистецтво планети. 1993 №7; Грошев Ю. Бойова підготовка в сухопутних військах США. Зарубіжний військовий огляд. 1987 №2.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): проаналізувати зміни, озброєння та військову техніку, яка використовувалася у Сухопутних силах армії США ; охарактеризувати склад та озброєння Військово-повітряних сил армії США та його вплив на військове мистецтво в 21 ст.; визначити ефективність та вплив на військове мистецтво формування військових еліт Військово-морських сил армії США.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень): немає

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Розділ 1	Білоножко С.В.	10.10.2020	10.10.2020
Розділ 2	Білоножко С.В.	24.10.2020	24.10.2020
Розділ 3	Білоножко С.В.	05.11.2020	05.11.2020
Розділ 4	Білоножко С.В.	19.11.2020	19.11.2020

7. Дата видачі завдання 30 вересня 2020 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Вступ. Вивчення проблеми, опрацювання джерел та публікацій	вересень 2020.	<i>виконано</i>
2.	Написання першого розділу	жовтень 2020 р.	<i>виконано</i>
3.	Написання другого розділу	жовтень 2020 р.	<i>виконано</i>
4.	Написання третього розділу	листопад 2020 р.	<i>виконано</i>
5.	Написання четвертого розділу	листопад 2020 р.	<i>виконано</i>
6.	Написання висновків, комп'ютерний набір роботи	листопад 2020 р.	<i>виконано</i>

Студент _____ Руденко В. В.
(підпис)Керівник роботи _____ Білоножко С. В.
(підпис)Нормоконтролер _____ Черкасов С. С.
(підпис)

ПІДГОТОВКА ВІЙСЬКОВОЇ ЕЛІТИ США У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХХ – НА ПОЧАТКУ ХХІ ст

Кваліфікаційна робота складається із вступу, чотирьох розділів (п'ятнадцяти підрозділів), висновків, списку використаних джерел та літератури (69 найменувань). Обсяг основної частини роботи складає 79 сторінок машинописного тексту, загальний обсяг кваліфікаційної роботи магістра – 91 сторінка., містить 13 джерел, 46 монографій та статей, 10 електронних ресурсів.

Категорії та поняття: США, війна у В'єтнамі, Корейська війна, Вест-Пойнт, спецпідрозділ «Дельта», військова еліта, озброєння.

Об'єкт дослідження – військова еліта армії США.

Предмет дослідження – підготовка військової еліти США у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.

Мета дипломної роботи полягає в аналізі змін формуванні військових еліт армії США з другої половини 20 ст. по сьогоднішній день.

Новизна роботи та теоретичне значення: отриманих результатів роботи полягає в тому, що ця дипломна робота є першим комплексним, логічно завершеним дослідженням розвитку озброєння та військової техніки у США у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.

Висновки:

В умовах 21 століття, військова безпека представляється вже не тільки в збереженні державного суверенітету і територіальної цілісності, як це було раніше. На даний момент, в умовах глобалізації, потрібен захист національних інтересів за межами зони територіального контролю і збереження національної ідентичності та системи цінностей. Військова окупація та втрата життів громадян країни не перестали бути значимими і головними цілями в військовій політиці нашої держави. Але у сучасному світі військово-політичних взаємин військово-політичний стан став носити суто індивідуальний характер.

Але умовах міжнародної ситуації, вже не раз деякі країни проявляли військову силу без оголошення війни і не один раз ігнорували норми ООН. Така по-

ведінка країн говорить про те, що захиститися від впливу такої політики за допомогою міжнародного права неможливо.

У зв'язку з цим можна констатувати, що в другому десятилітті 21 століття проблема формування та підготовки військових еліт в світі носить особливо важливий характер. Військові конфлікти на Середньому та Близькому Сході, Центральної Азії, в Україні показали, що стався перелом в військово-політичній обстановці і з'явилися нові потенційні загрози.

21 століття насичене проявами нових впливових сил і серед таких для України може бути армія США, яка на власному досвіді показала, що належне формування та підготовка військових еліт, може бути діючою силою проти агресора, а також може захистити інтереси країни у будь-якій точці земної кулі.

У наш час численні військові бази, що працюють в декількох десятках країн по всьому світу, дозволяють американським військам завжди тримати руку на пульсі планети і своєчасно реагувати на виникаючі загрози.

Можна з упевненістю сказати, що сьогодні армія США - найсильніша на планеті. Держава, яка не має ймовірного противника біля своїх кордонів, змогло побудувати потужні збройні сили з найбільш сучасною зброєю. Чисельність особового складу армії Америки становить трохи більше мільйона військовослужбовців (підготовка яких вважається сучасним зразком для більшості армій планети), а також майже сімсот тисяч цивільних службовців. У сухопутних військах несуть службу до п'ятисот тисяч чоловік, до двохсот тисяч в резервній армії і майже чотириста п'ятдесят тисяч - в Національній гвардії.

Вивчення досвіду останніх військових конфліктів за участю США показує, що армія цієї країни все частіше використовує абсолютно нову тактику ведення бойових дій: захоплення панування в повітрі з наступним придушенням військових об'єктів супротивника авіацією і тактичними ракетами. Аналітики вже назвали подібну тактику «війною шостого покоління», коли відсутня чітко окреслена лінія фронту, а наземні армійські частини виконують в основному охоронні та блокуючі функції. При цьому дії на території ворога найчастіше покладаються на підрозділи спеціального призначення, які можуть виконувати

найрізноманітніші завдання - починаючи з знищення ключових військових об'єктів і закінчуючи захопленням або усуненням політичних і військових лідерів.

Американська армія за рівнем, що витрачаються на неї коштів, займає лідируюче на планеті становище. Так, військовий бюджет 2018 року передбачив витратити на потреби армії більше 760 мільярдів доларів, що склало більше 40% від загальносвітових військових витрат. За даними незалежних джерел, це в три рази більше оборонних витрат Китаю і в сім разів більше російських.

SUMMARY

UNITED STATES MILITARY ELITES' TRAINING IN THE SECOND HALF OF THE XX – THE BEGINNING OF THE XXI CENTURIES

The qualifying work consists of an introduction, four chapters (fifteen sections), conclusions, a list of used sources and literature (69 titles). The volume of the main part of the work is 79 pages of typewritten text, the total volume of the master's qualification work is 91 pages, it contains 13 sources, 46 monographs and articles, 10 electronic resources.

Categories and concepts: USA, the Vietnam War, the Korean War, West Point Academy, the Delta Special Forces, the military elite, weapons.

Object of research - Military Elite of the US Army.

The purpose of the study is United States Military Elites' Training in the Second Half of the XXth – the Beginning of the XXIst centuries

The purpose of the diploma is to analyze the changes in the formation of military elites of the US Army from the second half of the 20th century to the present days.

The novelty of the work and the theoretical significance: the results of the work are that this thesis is the first comprehensive, logically complete study of the development of armaments and military equipment in the United States in the second half of XX - early XXI century.

Conclusions:

In the context of the 21st century, military security is no longer represented only in the preservation of state sovereignty and territorial integrity, as it was before. At present, in the context of globalization, it is necessary to protect national interests outside the zone of territorial control and preserve national identity and value system. The military occupation and the loss of lives of the country's citizens have not ceased to be significant and main goals in the military policy of our state. But in the modern world of military-political relations, the military-political state has become purely individual.

But in the international situation, more than once some countries have shown military force without declaring war and have repeatedly ignored UN rules. This behavior of countries suggests that it is impossible to protect against the influence of such policies through international law.

In this regard, it can be stated that in the second decade of the 21st century, the problem of formation and training of military elites in the world is particularly important. The military conflicts in the Middle East, Central Asia, and Ukraine have shown that there has been a turning point in the military-political situation and new potential threats.

The 21st century is full of new influential forces, and among them for Ukraine may be the US Army, which has shown in its own experience that the proper formation and training of military elites can be an effective force against the aggressor, and can protect the country's interests anywhere in the world. bullets.

Today, numerous military bases operating in dozens of countries around the world allow American troops to always keep their hands on the pulse of the planet and respond in a timely manner to emerging threats.

It is safe to say that today the US Army is the strongest on the planet. A state that has no probable adversary near its borders has been able to build a powerful armed force with the most modern weapons. The American army has just over a million troops (which is considered a modern model for most armies on the planet), as well as nearly seven hundred thousand civilians. Up to five hundred thousand men serve in the land forces, up to two hundred thousand in the reserve army, and almost four hundred and fifty thousand in the National Guard.

A study of recent US military conflicts shows that the country's military is increasingly using a completely new tactic of warfare: the seizure of dominance in the air, followed by the suppression of enemy military facilities by aircraft and tactical missiles. Analysts have already called such tactics a "sixth-generation war," where there is no clear front line and ground forces are mainly guarding and blocking. At the same time, actions in enemy territory are often entrusted to special forces, which

can perform a variety of tasks - from the destruction of key military facilities and ending with the capture or removal of political and military leaders.

The US military occupies a leading position on the planet in terms of the amount of money spent on it. Thus, the military budget for 2018 provided for spending more than 760 billion dollars on the needs of the army, which amounted to more than 40% of global military spending. According to independent sources, this is three times more than China's defense spending and seven times more than Russia's.

ВСТУП

Актуальність теми визначається важливістю визначення інтересів держави, в рамках військово-політичної системи, від реалізації яких буде залежати безпека нашої країни і її соціальне, економічне благополуччя. В умовах 21 століття, військова безпека представляється вже не тільки в збереженні державного суверенітету і територіальної цілісності, як це було раніше. На даний момент, в умовах глобалізації, потрібен захист національних інтересів за межами зони територіального контролю і збереження національної ідентичності та системи цінностей. Військова окупація та втрата життів громадян країни не перестали бути значимими і головними цілями в військовій політиці нашої держави. Але у сучасному світі військово-політичних взаємин військово-політичний стан став носити суто індивідуальний характер.

В умовах міжнародної ситуації, вже не раз деякі країни проявляли військову силу без оголошення війни і не один раз ігнорували норми ООН. Така поведінка країн говорить про те, що захиститися від впливу такої політики за допомогою міжнародного права неможливо.

У зв'язку з цим можна констатувати, що в другому десятилітті 21 століття проблема формування та підготовки військових еліт в світі носить особливо важливий характер. Військові конфлікти на Середньому та Близькому Сході, Центральної Азії, в Україні показали, що стався перелом в військово-політичній обстановці і з'явилися нові потенційні загрози.

21 століття насичене проявами нових впливових сил і серед таких для України може бути армія США, яка на власному досвіді показала, що належне формування та підготовка військових еліт, може бути діючою силою проти агресора, а також може захистити інтереси країни у будь-якій точці земної кулі.

Об'єкт дослідження – військова еліта армії США

Предмет дослідження – підготовка військової еліти США у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.

Метою дослідження полягає у аналізі змін у формуванні військових еліт армії США з другої половини 20 ст. по сьогоднішній день

Відповідно до поставленої мети вирішувалися наступні дослідницькі **завдання:**

- 1) проаналізувати зміни, озброєння та військову техніку, яка використовувалася у Сухопутних силах армії США ;
- 2) охарактеризувати склад та озброєння Військово-повітряних сил армії США та його вплив на військове мистецтво в 21 ст.;
- 3) визначити ефективність та вплив на військове мистецтво формування військових еліт Військово-морських сил армії США.

Хронологічні рамки дослідження охоплюють період з 1945 по 2020 рр. Верхня межа обумовлена закінченням 2 світової війни (1939-1945 рр.), а нижня – новими воєнно-політичними загрозами.

Географічні межі дослідження – територія США. Географічні межі обумовлені країною, на яку спрямовано дослідження

Наукова новизна отриманих результатів роботи полягає в тому, що ця дипломна робота є першим комплексним, логічно-завершеним дослідженням розвитку озброєння та військової техніки у США у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.

Теоретичне значення роботи полягає у тому, що основні положення роботи, фактологічний матеріал та висновки можуть стати у нагоді при висвітленні історії США, історії України, а також дослідженні таких тем як історія військової справи, історії зброї та інш.

Практичне значення. Окремі положення дослідження стануть у нагоді при підготовці навчально-методичної літератури і спецкурсів з історії, при написанні навчальних посібників, курсових та дипломних робіт, для підготовки та викладання загальних курсів лекцій зі всесвітньої історії, історії міжнародних відносин

Структура роботи підпорядкована меті та завданням дослідження. Кваліфікаційна робота складається із вступу, чотирьох розділів (п'ятнадцяти під-

розділів), висновків, списку використаних джерел та літератури (69 найменувань). Обсяг основної частини роботи складає 79 сторінок машинописного тексту, загальний обсяг кваліфікаційної роботи магістра – 91 сторінка.

РОЗДІЛ 1

ІСТОРИОГРАФІЯ, ДжЕРЕЛЬНА БАЗА ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1. Історіографія питання

Науковий доробок з питання формування та підготовки військової еліти армії США 1945 – по сьогоднішнього дня включає в себе широкий спектр наукових досліджень. Розвиток військової справи в США формується на політичних, економічних, військових взаєминах, тому має окрему проблематику по кожному напрямку. Різні науковці, експерти розвивають теми, які стосуються різних елементів структури армії США. Виходячи з теми даного дослідження, націленої на аналіз формування та підготовки військових еліт в США з другої половини ХХ ст. по сьогоднішнього дня, можна визначити, що їй присвячено багато різного типу якісних досліджень.

Так, праця австралійського вченого Джона Херінгтона Ллойда «Air Power Over Europe 1944-1945» подає характеристику повітряних боїв в період II світової війни. В праці міститься багатий фактичний матеріал з тактики ведення бою у повітряному просторі. Це матеріал соціально-економічного, політичного та військового характеру, отриманий в результаті аналізу документальних джерел [41].

Ця праця ознайомлює про австралійських льотчиків, які брали участь у війні проти Німеччини та Італії. Також у цей період в цілому близько 15 000 американців входили до 18 австралійських ескадрилій. Праця відкривається звітом про плани і приготування до вторгнення в Європу, а потім описує операції в підтримку наступаючих армій союзників, супутнє наступ стратегічних бомбардувань, безперервну роботу прибережного командування і різні операції в Середземноморській зоні.

Окрема праця Уолтера Уінслоу «The Fleet the Gods Forgot : The US Asiatic Fleet in World War II» присвячена морському флоту США в період II світової війни. Його праця розповідає про події початкового періоду війни на Тихому

океані. Дослідження У. Уінслоу присвячено діям Азіатського флоту США - боротьбі за Філіппіни, відступу до Нідерландської Ост-Індії та подальшої загибелі під час падіння Яви. [48].

Цікавою роботою є дослідження Дона Міллера (справжнє ім'я – Анатолій Тарас) «Коммандос: Формирование, подготовка, выдающиеся операции спецподразделений» 1999 р. Це дослідження має дуже мало аналогів у військовій літературі на колишньому радянському просторі. В ньому в стислому вигляді викладено історію військових і поліцейських підрозділів спеціального призначення з часів Першої світової війни до наших днів (1915- 1995 рр.). У книзі розглянуті всі скільки-небудь значні операції елітних формувань різних країн світу, що стали надбанням засобів масової інформації.

Дуже цікаві частини 5, 6 та 9, які присвячені спецпідрозділам у боротьбі з терористами в період з 1952 по 1995 рр. Саме тут можна детально ознайомитись з такими спеціальними підрозділами США, як «Зелені берети», «Морські котики» та «Дельта Форс» [22].

Таким чином, можемо бачити, що тема формування та підготовка військової еліти армії США з 1945 року по сьогоднішній день висвітлена в історіографії. Але вона представлена розрізненими дослідженнями переважно в працях пов'язаних з висвітленням війн у В'єтнамі, Кореї, Персидському заливі, тощо. А тому потребує комплексного дослідження.

1.2. Джерельна база дослідження

Джерельна база дослідження представлена кількома видами джерел: публіцистичні джерела, джерела особистого походження та статистичні джерела.

Публіцистика – це вид історичних джерел, що виникає в суспільній сфері. Публіцистика покликана висловлювати думку певної соціальної групи щодо суспільно значимої проблеми.

В роботі використана праця Марвіна Г'юїтта «An Album of Memories». Марвіна Г'юїтта знають як журналіста, дослідника з військово-політичних питань, працював на каналі NBC News з 1982 по 2013 рр.[43].

У своїй праці Марвін Г'юїтт проаналізував зміни, озброєння та військову техніку, яка використовувалася у Сухопутних силах армії США з 1952 по 1970 роки.

Наступна група джерел – джерела особистого походження – група видів історичних джерел, функцією яких є встановлення міжособистісної комунікації та автокомунікації. До джерел особового походження належать щоденники, приватне листування (епістолярні джерела), мемуари-автобіографії, мемуари – «сучасні історії», есеїстка, сповіді [13].

Щоденники – група джерел особового походження, що мають автокомунікативний характер, тобто призначені для самого автора та не призначені для публічного сприйняття. Вони являють собою фіксацію побаченої, почутої, внутрішньо пережитої події, яка щойно сталася. У них нотуються переважно явища з особистого життя. Вони створюються по гарячих слідах, нерідко у той самий день, коли ці події відбулися. Це підвищує достовірність свідчень і дає можливість досліднику, спираючись на них, визначити ставлення населення до тих чи інших подій.

Так, декілька щоденників полковника Чарльза Елвіна Бексвіта були знайдені після його смерті у 1994 році. Достеменно невідомо, скільки у полковника було щоденників, але й ті, що знайшли, розкрили світу необхідність формування спеціального підрозділу «Дельта»[2].

Наступну групу джерел становлять статистичні джерела. Статистичні джерела - це різноманітні носії інформації, яка з'являється у наслідок описів, переписів, обстежень, звітностей. Вони дають досить точні данні про процеси, які відбуваються в суспільстві.

В цьому дослідженні використовувались статистичні дані бюджету, який закладався на витрати армії з 1965 року й по сьогоднішнього дня. Найцікавіше було досліджувати тенденцію збільшення бюджету армії США, коли в світі розв'язувались воєнні конфлікти [9].

Таким чином, в даній роботі використані публіцистичні джерела, джерела особового походження (щоденники, мемуари) та статистичні джерела, що дало

зможу комплексно розкрити питання формування та підготовки військових еліт армії США з 1945 року по сьогоднішній день.

1.3. Методи дослідження

Робота побудована на основоположних принципах пізнавального процесу: історизму, об'єктивності, всебічності. Принцип історизму вимагає вивчення реальної історії в її конкретному розмаїтті, вияву історичних фактів і на цій основі мисленого відтворення історичного процесу, розкриваючи його логіку, закономірність розвитку. Даний принцип дозволив простежити особливості формування та підготовки військових еліт армії США.

Серед загальнонаукових методів були використані методи аналізу і синтезу: метод узагальнення, системно-структурний метод та функціональний метод.

Значну роль в даному дослідженні відігравали методи аналізу і синтезу. Метод аналізу – метод дослідження, що полягає в уявленому розкладанні цілого на складові, виділенні окремих сторін, вивченні кожного елемента окремо як частини цілого. Але аналіз сам по собі не являється єдиною метою наукового дослідження, яке прагне відтворити ціле, зрозуміти його структуру, характер його функціонування. Ця мета досягається подальшим теоретичним синтезом. Мета синтезу – дослідження, що полягає в уявленому поєднанні частин в єдине ціле і збагненні цілого в його єдності. Аналіз і синтез як методи наукового дослідження виступають в органічній єдності. За допомогою аналізу та синтезу відбувався процес дослідження особливостей формування військових еліт у Сухопутних силах, військово-повітряних та військово-морських сил армії США.

Серед загальнонаукових методів важливе місце посідає системний аналіз, застосування якого потребує і вивчення систем організації діяльності. Сутність його полягає у комплексному дослідженні великих і складних об'єктів (систем), дослідженні їх як єдиного цілого з узгодженим функціонуванням усіх елементів і частин. Системно-структурний метод дозволяє розкрити об'єкт, що досліджується, у його взаємозв'язку, як цілісний механізм з усіма його основними риса-

ми, і водночас, на основі цього простежити структурні зміни. Даний метод дозволяє розглянути окремо розвиток та підготовку спеціальних підрозділів армії США.

В роботі використовувався метод порівняння. Порівнюючи процеси формування військово-повітряних сил та військово-морських сил армії США, було визначено їх ефективність при спільному веденні спецоперацій..

В процесі дослідження окрім загальнонаукових методів використовуються також і спеціально-наукові, вони дають змогу більш детально розглянути кожне конкретне питання дослідження.

Отже, вище зазначені наукові методи дозволяють досліджувати формування та підготовку військових еліт армії США з другої половини ХХ ст. по сьогоднішнього дня.

РОЗДІЛ 2. СУХОПУТНІ СИЛИ АРМІЇ США

Існування Сполучених Штатів Америки як окремої держави бере початок у військовому конфлікті. Наріжним каменем історії США є війна за незалежність від Великобританії, що спалахнула в 1775 році і тривала вісім довгих років. За підсумками конфлікту США оформилися як самостійна держава з власними конституцією, урядом і збройними силами. За минулі двісті з гаком років Штати брали участь в десятках воєн і конфліктів по всій земній кулі. Найбільшими віхами у військовій історії США є Громадянська війна 1861-1865 років і дві світові війни. У наш час численні військові бази, що працюють в декількох десятках країн по всьому світу, дозволяють американським військам завжди тримати руку на пульсі планети і своєчасно реагувати на виникаючі загрози [57].

Можна з упевненістю сказати, що сьогодні армія США - найсильніша на планеті. Держава, яка не має ймовірного противника біля своїх кордонів, змогло побудувати потужні збройні сили з найбільш сучасною зброєю. Чисельність особового складу армії Америки становить трохи більше мільйона військовослужбовців (підготовка яких вважається сучасним зразком для більшості армій планети), а також майже сімсот тисяч цивільних службовців. У сухопутних військах несуть службу до п'ятисот тисяч чоловік, до двохсот тисяч в резервній армії і майже чотириста п'ятдесят тисяч - в Національній гвардії.

2.1. Загальна структура армії

Американська армія за рівнем, що витрачаються на неї коштів, займає лідируюче на планеті становище. Так, військовий бюджет 2018 року передбачив витратити на потреби армії більше 760 мільярдів доларів, що склало більше 40% від загальносвітових військових витрат. За даними незалежних джерел, це в три рази більше оборонних витрат Китаю і в сім разів більше російських. Армія США була заснована у червні 1775 р. рішенням конгресу, вона призначала-

ся для оборони молодій незалежній державі. Сучасні збройні сили Америки включають в себе самостійні види ЗС:

- Сухопутні війська;
- Військово-повітряні сили;
- Військово-морські сили;
- Корпус морської піхоти (КМП);
- Берегову охорону.

Причому все, крім берегової охорони, безпосередньо підпорядковуються міністру оборони, остання ж у мирний час підпорядкована агентству нацбезпеки, але в період воєнного стану також пере підпорядковується міністру оборони [67].

Найбільш численний і універсальний компонент сил спеціальних операцій США складають ССО (сили спеціальних операцій) сухопутних військ. Їх нинішня чисельність - близько 39 тисяч осіб. У складі армійських сил спеціальних операцій є наступні частини і підрозділи:

- 75-й полк рейнджерів;
- спеціальні сили армії США, більш відомі як «зелені берети»;
- 1-й оперативний загін спеціальних сил «Дельта»;
- 160-й авіапунк спеціальних операцій «Нічні сталкери»;
- 4-я група психологічних операцій;
- 95-я бригада цивільної адміністрації;
- бригада забезпечення спеціальних операцій; спеціальний навчальний центр імені Дж. Кеннеді.
- Сили спеціальних операцій Корпусу морської піхоти США включають такі частини і підрозділи загальною чисельністю 2,5 тис. осіб:
- Полк спеціальних операцій Морської піхоти ("Marine Special Operations Regiment", MSOR). Створено в 2009 році на базі розвідувальних і стрілецьких підрозділів морської піхоти. Основна місія -

надання інструкторської та методичної допомоги військам дружніх США політичних режимів, організація спеціалізованих тренінгів для їх військово-морських, морських десантних і пара військових формувань.

- Розвідувальний батальйон спеціальних операцій Морської піхоти. Виробляє розвідувальні операції у всіх регіонах земної кулі в інтересах Корпусу морської піхоти США і з урахуванням специфіки її бойового застосування.
- Група підтримки спеціальних операцій Морської піхоти. Займається забезпеченням спеціальних операцій, і включає команди: транспортні, аналітичні, кінологічні, зв'язківців, авіанавідників і артилерійських коректувальників.
- Школа спеціальних операцій Морської піхоти. Складається з двох навчальних частин, по одній на західному і східному узбережжі США. Командування спеціальних операцій ВМС США (ВМБ Коронадо) має такими силами:
- «Тюлені» ВМС США - бойові плавці і підводні диверсанти. Поряд з «Дельтою» і САС, одне з найбільш високопрофесійних підрозділів спецназу в світі. Офіційна назва "Navy SEALs" ("Sea, Air, Land" - «море, повітря, земля»). Спеціалізація «тюленів» - розвідувальні і диверсійні операції під водою і в прибережній зоні, хоча їх бойова підготовка дозволяє проводити спеціальні операції будь-якого типу і в будь-якій точці земної кулі. Наприклад, недавня ліквідація Усами Бен Ладена в Пакистані, приписується саме «тюленям».
- Команди засобів доставки «тюленів» - екіпажі маломірних підводних транспортних засобів SDV MK VIII і ASDS.
- Команди використання спеціальних бойових суден - човнові екіпажі, призначені для прихованої доставки і евакуації «тюленів», в тому числі, в складних морських і погодних умовах. До їх професіоналізму, моральної стійкості і фізичної підготовки пред'являються такі ж

високі вимоги, як і до аналогічних якостям самих «тюленів». Загальна чисельність спецназу ВМС США - 3 тис. чоловік.

- Командування спеціальних операцій ВПС США (АвБ Харлбурт) має в своєму розпорядженні майже 13 тисяч військовослужбовців. Йому підпорядковані такі підрозділи:
- 23-й загін повітряних сил, в функції якого входять забезпечення управління і зв'язку, розвідки, постачання в інтересах підрозділів, які безпосередньо беруть участь спеціальних операціях.
- 1-е авіакрило спеціальних операцій. Це підрозділ спеціалізуються на повітряних місіях нетрадиційного характеру, які включають: антитерор, психологічні операції, операції в глибині ворожої території (пошук і порятунок, доставка постачання, ближня вогнева підтримка). На озброєнні авіакрила складаються транспортні літаки MC-130 Combat Talon, здатні йти на висоті всього 60 м, слідуючи профілем місцевості і залишаючись невидимими для ворожих радарів. Також є літаки вогневої підтримки FC-130 Spooky і Spectre.
- 27-е авіакрило спеціальних операцій. Повітряний підрозділ, що здійснює, насамперед, доставку, евакуацію і постачання сил спеціальних операцій, повітряну дозаправку літаків, які беруть участь у спеціальних операціях. В цілому, це універсальне підрозділ, здатний здійснювати антитерористичні, інформаційні та психологічні операції, спеціальну розвідку і високоточну вогневу підтримку.
- 919-е авіакрило спеціальних операцій. Відноситься до резерву ВВС. Має на озброєнні транспортні літаки AC-130E Combat Talon I, і призначене для прихованих місій.
- 193-тя авіакрило спеціальних операцій. Резервне підрозділ, що відноситься до складу Національної гвардії США. Спеціалізується на психологічних операціях. Єдиний підрозділ ВПС США, що має на озброєнні літаки EC-130J Commando Solo.

- 352-е авіакрило спеціальних операцій. Базується на території Великобританії. Є повітряною компонентою сил спеціальних операцій Командування ЗС США в Європі.
- 353-тя авіакрило спеціальних операцій. Базується на Окінаві, Японія. Призначено для спеціальних повітряних місій в Тихоокеанському регіоні.
- 720-та спеціальна тактична група. Займається оперативним і логістичним плануванням, координацією дій підрозділів спеціальних операцій ВПС США. Вона також управляє двома «заморськими» авіакрилами спеціальних операцій - 352-м і 353-м.
- 24-й спеціальний тактичний ескадрон. Підрозділ, аналогічне 720-ї тактичній групі, з тією лише різницею, що основне його завдання - координація дій сил спеціальних операцій ВПС США з «Дельтою» і «Тюленів».

2.2. Школа сил спеціальних операцій ВПС США.

Конституція США передбачає призначення Головнокомандувачем американської армії президента держави. Той, в свою чергу, в мирний час контролює національні Збройні Сили, керуючи цивільним міністром оборони, в підпорядкуванні якого знаходяться глави підвидів ВС. Глави міністерств займаються питаннями комплектування, оснащення, організації та постачання армії, а також контролюють бойову підготовку особового складу. Вище військове командування видів Збройних Сил є членами Об'єданого комітету начальників штабів. Голова цього комітету вирішує питання координування діяльності всього, що пов'язано з органами військового управління держави [42, с. 87-94].

Оперативне підпорядкування американських Збройних Сил зведено в теперішньому часі до дев'яти об'єднаним командуванням, п'ять з яких сформовані, виходячи з географічного принципу.

П'ять об'єднаних командувань:

- Північноамериканська;
- Південно і Центральноамериканська;
- європейське;
- Близькосхідне і Азіатське;
- Тихоокеанське.

У підпорядкуванні командувачів цих об'єднаних командувань перебувають всі органи видів Збройних Сил США, розташовані в межах підпорядкованих їм регіонів. З них - чотири об'єднаних командування не мають своїми зонами відповідальності.

До Об'єднаних командувань входять:

- Стратегічне командування. Займається питаннями стратегічного планування, контролює стратегічну ядерну зброю;
- Командування підготовки спецоперацій;
- Командування підготовки стратегічних перекидань;
- Командування єдиних сил. Займається бойовою підготовкою у всіх видах ВС.

Комплектування американської армії. Американська армія комплектується в добровільному порядку і ґрунтується на контрактній основі. На службу приймають американських громадян або проживають на постійній основі в Сполучених Штатах Америки, які мають дозвіл на проживання, мають, щонайменше, середня освіта. Мінімальний кандидатський вік для проходження військової служби - 18 років. Однак якщо домогтися батьківського схвалення, то можна відправитися служити і в сімнадцятирічному віці [49].

Граничний вік для проходження дійсної військової служби визначено для кожного виду військ американської армії. Так, наприклад, граничним віком може бути:

- Військово-Повітряні Сили і берегова охорона - 27 років;
- Корпус морської піхоти - 28 років;

- Військово-Морські Сили - 34 роки;
- Сухопутні війська - 42 роки.

Кожен контрактник підписує договір на службу строком від чотирьох до восьми років.

Національно-расовий склад. Сполучені Штати Америки є багатонаціональною державою. Національний склад країни представлений, крім європейців, афроамериканцями, азіатами і латиноамериканцями. Ця ж картина відображається і в побудові американської армії.

Так, за відомостями з відкритих джерел, в Збройних Силах Америки несуть службу:

- Американці європейського походження - 63%;
- Афроамериканці - 15%;
- Латиноамериканці - 10%;
- Азіати - 4%;
- Індіанці і корінні жителі Аляски - 2%;
- Інші від змішаних шлюбів різних - 2%;
- 4% не визначилися з расовою або національною приналежністю.

Слід зауважити, що остання група включає тих, які не володіє американським громадянством, проте має право на постійне проживання в США. Більшість з них йде служити в армію, оскільки це значно спрощує отримання американського громадянства [52, с. 103 - 109].

За статевою ознакою американські військовослужбовці підрозділяються:

- Чоловіки - 86%;
- Жінки - 14%.

Протягом багатьох років було прийнято вважати, що професійними військовими в американській армії можуть бути лише тільки офіцери. Проте, після в'єтнамської війни, в період реформування армії на початку сімдесятих ро-

ків, статус професійних військовослужбовців отримав сержантський склад і ворент-офіцери [52, с. 117-119]

Мобілізаційні ресурси. Загальна кількість американського народонаселення становить понад 325 мільйонів чоловік. Це забезпечує армію надзвичайно великими мобілізаційними ресурсами. За деякими оціночними даними, мобільного ресурсу можуть становити більше ста десяти мільйонів американських громадян.

Щорічно призовного віку досягають понад чотири мільйони американців і американок. Крім того, держава має в своєму розпорядженні приблизно вісімсот п'ятдесят тисяч так званих «резервістів» всіх родів військ. Окремий рід військ - це американська Національна гвардія, сформована резервними групами, створених армією і Військово-Повітряними Силами. Загальна кількість національних гвардійців в Сполучених Штатах складає приблизно триста п'ятдесят тисяч військовослужбовців [62].

Особливості служби в Національній гвардії США. Особливістю служби в американській Національній гвардії є поєднання служби та роботи з цивільної спеціальності. Щороку Національна гвардія приймає в свої ряди приблизно шістдесят тисяч американських громадян. Всім їм запропоновано проходження бойової підготовки в складі груп і індивідуально. Всього є сорок вісім програм по чотири години кожна, виконуваних у вихідні дні протягом усього року [71, с. 48 - 57].

Крім того, національні гвардійці відправляються на два тижні табір для участі в командно-штабних і військових навчаннях спільно з армійськими з'єднаннями. Всі роботодавці офіційно попереджені, що якщо вони спробують перешкодити, військовослужбовцям нацгвардію виконувати поставлені державою службово-бойові завдання, то їх може очікувати навіть кримінальна відповідальність [71, 64-67].

Крім патріотичних почуттів американців мотивують різними пільгами, які надаються проходять службу в Нацгвардії США:

- Надбавка для оплати проживання;
- Надбавка для оплати лікування;
- Пільговий продаж товарів і продуктів у військових магазинах;
- Заправка паливом на військових АЗС (по ціні на 50% дешевше ринкової);
- Надбавка до пенсії;
- Інші.

Особливості військової доктрини США. Останнім часом американське військове керівництво передбачає концентрацію своїх ресурсів за п'ятьма найважливішими напрямками:

- Ліквідація тероризму і експансії ОМП;
- розвідка;
- Підготовка до інформаційних війн, що включає захист своїх систем інформатизації та комунікацій, а також ліквідація подібних систем противника;
- Боротьба за військовий перевага в повітряному просторі з упором на розвиток безпілотної авіації;
- Розвиток військово-космічних технологій.

При цьому американська військова доктрина звертає увагу підготовку до бойових зіткнень в ході нетрадиційних і гібридних конфліктів.

Озброєння армії, ВПС і ВМС США. Зброя піхоти:

- Танків - понад 8 тисяч;
- Бойових броньованих машин - майже 26 тисяч;
- Самохідних артилерійських знарядь - майже 2 тисячі;
- Буксируваної артилерії - майже 1800;

- Ракетних систем - понад 1300.

Військово-повітряні сили:

- Літаків - понад 13,5 тисяч;
- Винищувачів - понад 2220;
- Бойових літаків з нерухомим крилом - понад 2 600;
- Військово-транспортних літаків - більше 5 200;
- Тренувальних літаків - більше 2,5 тисяч;
- Вертольотів - понад 6 тисяч;
- Бойові вертольоти - більше 900.

Військово-морські сили:

- Всього бойових одиниць - до 500;
- Авіаносців - 10;
- Фрегатів - 15;
- Есмінців - понад 60;
- Субмарин - понад 70;
- Кораблі берегової оборони - 13;
- Мінних крейсерів - 13.

Військові підрозділи і з'єднання. Відділення (*squad*) – 9-10 військовослужбовців, це солдати армії США, якими командує сержант. Найменший структурний елемент в американській армії;

Взвод (*platoon*) – 16-44 військовослужбовців на чолі з лейтенантом. До складу взводу входять 2-4 відділення;

Рота (*company*) - 62-190 військовослужбовців. В її складі 3-5 взводів, ротою командує капітан;

Батальйон армії США (*battalion*) - 300-1000 військовослужбовців. Складається з 4-6 рот, батальйоном командує підполковник;

Бригада (*brigade*) – 3 000-5 000 військовослужбовців. В її складі - 3-5 батальйонів на чолі з полковником;

Дивізія (*division*) – 10 000-15 000 військовослужбовців. Звичайний її складу - це 3и бригади, керує дивізією генерал-майор;

Корпус (*corps*) – 2 000- 45 000 військовослужбовців. В її складі 2-5 дивізій, управляє корпусом генерал-лейтенант;

Армія (*army*) – 50 000 військовослужбовців. Як правило, армією командує генерал-лейтенант або генерал з більш високим званням. В її звичайному складі 2 і більше корпусу (один з них може бути танковим) [55, с. 27-49].

2.3. Сухопутні війська США

Сухопутні війська (Армія) США (United States Army) є основним компонентом сил загального призначення і призначені для ведення військових дій на континентальних і океанських ТВД. Вони складаються з формувань регулярних військ і резервних компонентів, які організаційно зведені в три основних командування, шість зональних, три функціональних і 12 командувань (установ) центрального підпорядкування [57, с. 121- 140].

Адміністративне управління Сухопутними військами (СВ) здійснює міністр армії (цивільна особа) через начальника штабу армії. В оперативному відношенні угруповання СВ входять до складу об'єднаних командувань ЗС США і підпорядковані їх командувачем. Резервні компоненти складаються з формувань Сухопутних військ Національної гвардії і резерву армії.

Особливості системи комплектування. Військово-політичне керівництво (ВВР) США в даний час проводить комплекс заходів, спрямованих на реформування Сухопутних військ. Основні заходи будівництва і розвитку Армії США визначені в «Плані будівництва Сухопутних військ» (The Army Plan) і доповіді начальника штабу армії «Послідовність розвитку. Американські війська рішучих дій ». Найважливішими заходами є: подальший розвиток добровільного способу призову та вдосконалення підготовки особового складу; вдо-

сконалення підготовки командного складу до дій в складних умовах обстановки; глобальне реагування та форми регіонального задіяння СВ; підтримання бойової готовності та модернізація СВ; підвищення відданості професії; оптимізація організаційно-штатної структури та бойового складу; вдосконалення форм і методів бойової підготовки особового складу; оснащення військ сучасними зразками озброєння і військової техніки; широкомасштабне впровадження нових інформаційних технологій [32, с. 78-93].

У зв'язку з цим командування Сухопутних військ приділяє особливу увагу вдосконаленню системи комплектування та підготовки особового складу всіх категорій[6].

Необхідно відзначити, що Сухопутні війська США в мирний час комплектуються добровольцями. Відбір в регулярні війська здійснюється за екстериторіальний, а в резервні компоненти - за територіальним принципом. Безпосередньо питаннями комплектування і організації навчання військовослужбовців СВ займається Командування навчальний і наукових досліджень з будівництва СВ (TRADOC - United States Army Training and Doctrine Command, Форт-Юстіс, шт. Вірджінія), яке здійснює свою діяльність в рамках концепції будівництва Сухопутних військ США «Війська -2025 і їх подальший розвиток » [63, с.137-141].

В результаті зміни етнічного складу населення США в Збройних Силах проходить військову службу велику кількість афроамериканців, збільшується потік вихідців з Латинської Америки і країн Карибського басейну (в основному з Мексики). Відзначаються недостатні інтелектуальні здібності чверті молоді, близько 75% американців у віці від 17 до 24 років відрізняються слабким здоров'ям або мають судимість, у багатьох немає сертифіката про повну загальну середню освіту.

Підбір та підготовка рядового та сержантського складу. Згідно з керівними документами Сухопутних військ США, що розкриває особливості підбору і підготовки рядового та сержантського складу, кандидати, які бажають

служити в СВ, повинні відповідати наступним вимогам: громадянство США, вік - від 17 до 42 років, наявність середньої освіти, відсутність судимості, наявність необхідних фізичних даних з урахуванням обмежень за зростом і вагою. Відбір кандидатів проводиться цілий рік, спеціально підготовленими сержантами першого класу (вербувальники), які приписані до вербувальних пунктах, розгорнутих на території всіх штатів. Їх загальна кількість сягає 1200 од. Робота організована в чотири етапи.

Перший етап в системі комплектування та навчання - це прибуття на пункт вербування рекрутів, при цьому доброволець з допомогою вербувальника-сержанта заповнює пакет первинних документів. Сержант перевіряє правильність їх оформлення та визначає відповідність кандидата вимогам, що пред'являються [26].

На другому етапі вербувальник супроводжує добровольця на пункт прийому на військову службу для тестування, складання кваліфікаційних іспитів і проходження медичної комісії. Тестування проводиться на комп'ютері протягом трьох годин і залежить від відповіді на 200 питань по дев'яти областях знань, в тому числі з математики, хімії та фізики. В обов'язковому порядку перевіряється знання англійської мови. Медична комісія досліджує такі показники, як артеріальний тиск (допустиме 145/85), зір на кольоровідчуття, визначення короткозорості або далекозорості, слух, аналіз крові, в тому числі на наявність наркотиків, і т.д.

За результатами кваліфікаційних випробувань і медкомісії кандидату пропонується для розгляду і підписання контракт, в якому вказується військово-облікова спеціальність і мінімальний термін перебування на військовій службі (в основному - шість років). Протягом цього терміну доброволець за бажанням може служити в регулярних військах або в резерві. Повністю узгоджений контракт включається в комп'ютерну базу даних, при цьому кандидат залишає також свій відбиток пальця в знак згоди. На наступний день в спеціальному залі урочистостей кандидат приймає військову присягу [50].

Третій етап - це перебування в батальйоні прийому новобранців протягом трьох-семи днів в залежності від військово-облікової спеціальності. Тут проводяться додаткові медичні дослідження: поглиблена перевірка імунної системи, зору, слуху, визначається група крові; здійснюється вакцинація; береться тест на вагітність і на туберкульоз. Новобранці піддаються також перевірці на благонадійність. Надалі їм (безкоштовно) видається комплект військової форми одягу і медичні засоби індивідуального захисту (сонцезахисні фільтри, вушні вкладиші для захисту від шуму і ін.).

Четвертий етап - освітній.

Система підготовки військовослужбовців рядового і сержантського складу підрозділяється на дві фази.

Перша фаза - навчання в військово-навчальних закладах за програмою початкової військової підготовки, професійної військової підготовки та підготовки з військово-облікової спеціальності (ВУС).

Друга фаза - тактична підготовка в складі підрозділу.

Слід підкреслити, що організація навчання всіх категорій військовослужбовців покладається на TRADOC. До його складу входять Командування набору добровольців, Командування поза військової підготовки, три центри (початкової військової підготовки, родів військ, інтеграції можливостей Сухопутних військ), яким в свою чергу підпорядковані вісім навчальних центрів. Це центри розвитку навичок за децентралізованим управлінням, механізованих військ, артилерії, армійської авіації, бойових дій в кіберпросторі, військової розвідки, забезпечення механізованих військ, підрозділів постачання. У складі центрів знаходиться 37 шкіл, які ведуть підготовку військовослужбовців за різними ВУС. Безпосередньо командувачу підпорядкований Інститут підготовки військових фахівців з Училищем головних сержантів[57, с. 152- 163].

Після періоду адаптації в батальйоні прийому новобранців вони направляються в навчальні підрозділи і розподіляються по навчальним взводам, кожен

чисельністю 60 осіб. Командний склад взводу складається з офіцера у званні капітана і трьох сержантів-інструкторів.

Початкова військова підготовка військовослужбовців рядового складу підрозділяється на п'ять сходинок і здійснюється в чотирьох навчальних центрах: Форт-Беннінг (шт. Джорджія), Форт-Джексон (шт. Південна Кароліна), Форт-Леонард Вуд (шт. Міссурі) і Форт-Сілла (шт. Оклахома).

Перші три ступені (червона, біла, блакитна) - це основна підготовка тривалістю 10 тижнів. Новобранці вивчають структуру Сухопутних військ, етичні норми поведінки військовослужбовців, прийоми надання першої медичної допомоги, правила реагування на сексуальні домагання в армії, проводяться заняття з фізичної підготовки та психологічної стійкості [57, с. 143- 150]..

Другий ступінь включає заняття з вогневої підготовки. Проводяться заняття з вивчення різних видів озброєння і військової техніки Сухопутних військ.

Третій ступінь передбачає набуття практичних навичок ведення бойових дій в місті.

Після закінчення основної підготовки проводиться контроль отриманих знань і практичних навичок. Так, з фізичної підготовки новобранці повинні набрати не менше 60 балів при виконанні трьох залікових вправ (віджимання в упорі лежачи, підтягування і біг на дві милі). Вони повинні вміти підтримувати зброю в справному стані, користуватися протигазом, надавати першу медичну допомогу, впевнено діяти на полі бою, показувати високі результати під час проведення пішого маршу, виконувати нормативи по орієнтуванню на місцевості в складі групи з чотирьох чоловік. Новачкам, які успішно пройшли випробування, вручається чорний берет.

Наступні два ступені (чорна і золота) - це поглиблена підготовка тривалістю 10 тижнів. На класних і практичних заняттях новобранці отримують знання і набувають практичні навички за своєю військовою спеціальністю. На-

приклад, освоєння спеціальності «Експлуатація системи Striker» включає вивчення значного обсягу теоретичних питань, структури і функціонування 22-х різних технічних підсистем. Спеціаліст по ремонту комп'ютерних систем виявлення зобов'язаний освоїти близько 20 технічних підсистем. Необхідно відзначити, що під час підготовки за фахом новобранці отримують тільки базові знання і практичні навички. У період підготовки за фахом обов'язковий також восьмигодинний курс фінансової підготовки. Подальше вдосконалення отриманих знань відбувається протягом наступного терміну служби. Після проходження п'яти ступенів навчання новобранці направляються у війська для проходження військової служби відповідно до контракту [51, с. 175-178].

Програма професійної військової підготовки спрямована на вдосконалення тактичних і технічних знань молодшого командного складу і включає чотири курси.

Перший - це початковий курс командирської підготовки, розрахований на недавно проведених в сержанти і кандидатів для присвоєння сержантського звання. Курс триває чотири тижні і завершується чотириденними польовими навчаннями. Зміст курсу включає придбання командних навичок і методики навчання підлеглого особового складу. Після закінчення курсів присвоюється звання «штаб-сержант» і проводиться зарахування на курс другого рівня.

Другий - основний курс командирської підготовки, в ході якого сержанти вивчають основи бойового управління відділенням, питання бойового і тилового забезпечення, а також методику керівництва підлеглими. Тривалість курсу другого рівня становить - від двох до 19 тижнів, в залежності від ВУС.

Третій - курс поглибленої підготовки сержантського складу, який включає вдосконалення теоретичних знань і практичних навичок, морально-психологічних якостей, необхідних командирів взводу і його заступнику при підготовці і веденні бойових дій [51, с. 183- 195].

Четвертий - підготовка військовослужбовців, які показали високі результати навчання в училище головних сержантів (Форт-Блісс, шт. Техас) протягом дев'яти тижнів. Тут курсанти набувають теоретичні знання з основ штабний і командної діяльності сержантів Сухопутних військ. Особлива увага приділяється тематиці занять, спрямованої на навчання і виховання особового складу.

Підготовка з військово-облікової спеціальності включає заняття на спеціалізованих курсах з метою удосконалення військово-технічних навичок і знань, необхідних для виконання посадових обов'язків. Вона здійснюється протягом всієї військової служби і є вкрай важливою для повсякденного і бойової діяльності особового складу.

Друга фаза - тактична підготовка в складі підрозділів, в ході якої відпрацьовуються придбані раніше навички при виконанні бойових завдань у складі підрозділу і у взаємодії з формуваннями інших видів ЗС і союзниками. Дана фаза підготовки проходить в Національному навчальному центрі (Форт-Ірвін, шт. Каліфорнія), Об'єднаному навчальному центрі боєготовності (Форт-Полк, шт. Луїзіана) і Навчальному центрі механізованих військ в Хохенфелс (Німеччина). Основною формою проведення занять є військові ігри [42, с. 157].

З метою підвищення рівня загальноосвітньої та професійної підготовки, а також більш широкого залучення на військову службу добровольців, американським військовослужбовцям надані широкі можливості для вдосконалення своїх знань в системі шкіл Сухопутних військ в період проходження служби. Як правило, заняття проводяться у вільний від служби час. Забезпеченість навчально-матеріальної бази новітніми цифровими технологіями дозволяє організувати навчання по різних предметних областях безпосередньо на об'єктах постійного базування. Військовослужбовці також мають право отримувати освіту в очній або заочній формі [42, с. 158].

Рядовий і сержантський склад резерву першої черги (організований і індивідуальний боєдатний) проходить військову підготовку, яка включає 48 чо-

тиригодинних занять в рік і щорічні табірні збори тривалістю не менше 14 днів і не більше одного місяця (резервісти організованого резерву в складі формувань). Резервісти, які не входять до складу частин і підрозділів, в залежності від ВУС проходять підготовку в обсязі 48, 36, 24 і 12 занять в рік. Крім того, вони залучаються на щорічні 12- і 14-денні табірні збори. Основною формою підготовки індивідуального боєздатного резерву внаслідок його високого професійного рівня є проведення щорічних зборів тривалістю 14, 30 і 45 днів в залежності від спеціальності [42, с. 163- 170].

Комплектація сил спеціальних призначень. Особливість комплектування особовим складом сухопутного компонента Сил спеціальних операцій (ССО) полягає в тому, що він залишається добровільним, однак вимоги до кандидатів значно вище, ніж до інших категорій військовослужбовців. Середньостатистичний вигляд бійця, який вибрав службу у СЗГ, повинен бути наступним: середній вік - близько 30 років, одружений, має двох дітей, знає хоча б одну іноземну мову, має восьмирічний досвід служби в силах загального призначення.

До кандидатів для служби в СЗГ ставляться такі вимоги: наявність парашутної підготовки, здатність проплавати 50 метрів в повному обмундируванні, відповідність здоров'я підвищеним медичними показниками, висока психологічна стійкість, наявність допуску до роботи з секретними документами, відсутність схильності до вживання алкоголю і наркотиків, облік передбачуваного регіону задіяння військовослужбовця, відсутність обмежень по військово-обліковими спеціальностями [54, с. 50].

Основним навчальним закладом в сухопутному компоненті ССО є Центр і школа спеціальних способів ведення війни ім. Дж. Ф. Кеннеді (Форт-Брагг, шт. Північна Кароліна). Вона виведена з підпорядкування Командування навчального та наукових досліджень з будівництва СВ і безпосередньо підпорядкована командуванню ССО Сухопутних військ. Щорічно тут навчається 1400 курсантів з США та інших держав, проводиться близько 100 різних курсів,

готуються фахівці для груп спеціального призначення, а також для підрозділів інформаційного забезпечення та зв'язків з цивільною адміністрацією. Заняття проводяться шість разів на тиждень, по 16 годин на день.

Підготовка особового складу для підрозділів «рейнджер» організована в піхотній школі в Форт-Беннінг (шт. Джорджія). Особлива увага приділяється розвитку таких якостей, як агресивність, азарт, наступальний порив, байдужість до жахів навколишнього оточення і ін. Підготовка в складі підрозділів пов'язана з проведенням групових занять в гірській, пустинній, лісистій, болотистій місцевостях і в різних кліматичних умовах у міру відпрацювання теоретичних питань. Військовослужбовці, які успішно закінчили навчання, отримують право носити на лівому плечі нашивку з написом «рейнджер» [54, с. 58- 72].

Підготовка офіцерського складу. Вищу військову освіту надає Університет сил спеціальних операцій, підлеглий безпосередньо командувачу об'єднаним командуванням ССО. Його слухачами є представники офіцерського та сержантського складу ЗС США та інших держав. Щорічно тут навчається до 5000 чоловік. Після закінчення навчання випускники отримують сертифікати військовослужбовців ССО, офіцерів штабу об'єданого командування і фахівців з іррегулярним бойових дій.

Комплектування армії США офіцерським складом здійснюється з трьох джерел. Це Військова академія (училище) Вест-Пойнт, кандидатські офіцерські школи і курси позавійськової підготовки офіцерів резерву [44, с. 301].

Вест-Пойнт - це вища федеральне військово-навчальний заклад Сухопутних військ. Значна частина кандидатів відбирається з сімей кадрових військовослужбовців. Особливістю прийому абітурієнтів є обов'язкова наявність рекомендації на зарахування від вищих чиновників (президент, віце-президент, члени Конгресу, губернатори, офіцери Міністерства армії). Основні вимоги для вступу:

- наявність американського громадянства,

- політична благонадійність,
- обмеження за віком (не молодше 17 і не старше 22 років),
- відсутність на утриманні дітей,
- відповідність медичним і психічним вимогам і ін.

Процес відбору починається більш ніж за рік до вступу. Спочатку заповнюється електронна анкета, яка розглядається групою відбору протягом двох місяців, і якщо кандидат не відповідає первинним вимогам, він отримує офіційне повідомлення про відмову. Другий етап - отримання рекомендації. Діти військовослужбовців регулярних і резервних компонентів, безперервно що прослужили більше восьми років поспіль в регулярній армії, можуть розраховувати на президентську рекомендацію. В якості кандидатів можуть розглядатися і військовослужбовці резерву і національної гвардії, які пройшли первинний відбірковий конкурс за місцем служби і отримали рекомендації свого командування. До особливої категорії кандидатів на вступ віднесені діти загиблих військовослужбовців, нагороджених «Орденем Пошани» (Medal of Honor), а також діти військових і цивільних осіб, що знаходяться в полоні або зниклих без вісті [44, с. 302].

На території академії розташована підготовча школа. Курс розрахований на 10 місяців і складається з двох етапів, за підсумками яких кандидати отримують знання на рівні випускників коледжів. Тут практикуються також і факультативні заняття. Програма фізичної підготовки розроблена відповідно до стандартів індивідуального розвитку військовослужбовців Сухопутних військ.

Вступники в Вест-Пойнт і минулі два ступені відбору, складають вступні іспити із загальноосвітніх дисциплін, за результатами яких відбувається зарахування. Щорічно в академію приймається понад тисячу осіб, 14-17% з них відсіваються в процесі навчання. Навчальний 47-місячний курс розбитий на ві-

сім семестрів. Програма навчання включає академічну (загальноосвітню), військову і фізичну підготовки [38, с. 208].

Академічна програма є основною і передбачає освоєння 30 базових і 10 спеціальних курсів по 17 дисциплін, що включає філософію, іноземну мову, політологію, економіку, військове керівництво, літературу, психологію, право, військову історію, інформаційні технології та ін. [66].

Військова підготовка спрямована на придбання теоретичних знань і практичних навичок, необхідних командирів взводу. В академії не передбачена спеціальна підготовка для конкретного роду військ. Курсанти самостійно визначаються у виборі своєї спеціальності і після випуску до призначення на посаду направляються в школи родів військ для проходження курсу спеціалізації тривалістю від чотирьох до восьми тижнів.

В період навчання передбачається стажування у військах і участь в навчаннях.

Після закінчення академії випускники отримують сертифікат про середню військовому і вищому загальну освіту, і їм присвоюється первинне офіцерське звання «другий лейтенант» [27, с. 132].

Офіцерські кандидатські школи комплектуються за рахунок вояків-офіцерів, сержантів і рядових, які виявили бажання стати офіцерами.

Вони повинні відповідати ряду вимог: вік - не менше 19 і не старше 29 років, наявність середньої освіти, відповідність фізичним стандартам, зазначеним у документі AR 600-9. Обов'язкова умова - рекомендація командира з місця служби. До початку навчання в школі необхідно пройти 12-тижневий курс основної військової підготовки при частинах, в яких служать кандидати, а також курс поглибленої підготовки.

Навчання відбувається при школах родів військ і служб. Майбутні офіцери отримують теоретичні знання та набувають командні навички в ході стажування на посадах командира відділення або помічника командира взводу.

Після закінчення навчання випускники отримують звання «другий лейтенант резерву», а що успішно склали іспити - «другий лейтенант» з подальшим направленням для обов'язкового проходження служби в регулярних військах протягом двох років [38, с. 218].

Курси поза військової підготовки офіцерів резерву організовані при 700-х коледжах і університетах, а також при тисячу шістсот сорок п'ять середніх школах. Їх випускники складають понад 70% офіцерського корпусу в званні «другий лейтенант». За 100 років своєї діяльності (з 1916 р) на таких курсах пройшли підготовку понад 1 млн. чол. Після завершення чотирирічного навчання (основна і поглиблена підготовка) присвоюється первинне офіцерське звання.

В процесі служби офіцери мають можливість пройти перепідготовку та удосконалення. Молодший командний склад може бути направлений на курси удосконалення в школах СВ або інших видів ЗС на основі взаємного обміну. Наступний щабель - командно-штабний коледж, який готує старший командний склад з наступних дисциплін: основи управління військами; організація, завдання і тактика дій частин і з'єднань СВ; військовий потенціал потенційних супротивників і ін. Для здобуття вищої військової освіти офіцерам, які відслужили вже понад 15 років, необхідно пройти курс навчання в армійському військовому коледжі, де готується командний склад для ланки «з'єднання і об'єднання Сухопутних військ - об'єднане командування», а також навчаються офіцери для роботи в центральному апараті. Вони вивчають основи військової планування, взаємодії при підготовці і проведенні спільних і коаліційних операцій, форми і способи бойового застосування СВ і ін. [27, с. 133].

Підготовка старшого офіцерського складу і генералів всіх видів ЗС здійснюється в Університеті національної оборони, де вивчаються такі предмети, як основи національної оборони і військового будівництва; принципи керівництва ВС і економікою під час ведення військових конфліктів; форми і способи за-

стосування видів і родів ЗС при веденні спільних або багатонаціональних операцій і ін.

Офіцерський корпус резерву Сухопутних військ поповнюється в основному за рахунок випускників курсів поза військової підготовки офіцерів резерву, офіцерських кандидатських шкіл і набору добровольців з числа звільнених з дійсної військової служби кадрових офіцерів, які пройшли відповідну перепідготовку [27, с. 139].

Перспективи. Таким чином, в Сухопутних військах протягом більш ніж 40 років діє добровільний спосіб комплектування, що визначено в основних керівних документах ЗС США. Разом з тим зарубіжні військові аналітики заявляють, що тривале використання добровільного способу комплектування пов'язано з необхідністю вирішення ряду проблем. Так, інтенсивність залучення військовослужбовців знаходиться на гранично високому рівні, що негативно впливає на їх психологічний стан. Існує тенденція значного припливу добровольців некорінного походження. Скоротилася кількість новобранців з високим рівнем розумового розвитку.

Тому Міністерство оборони США змушене збільшити граничний вік вступу на військову службу та надання можливості продовження контракту і відкриття всіх без винятку ВУС для жінок. На повноті і якості вирішення завдань негативно позначається некомплект висококваліфікованих фахівців дефіцитних спеціальностей. Розкриваються факти расової неприязні, сексуальних домагань і дезертирства. Відзначається негативну поведінку американських військових на території інших країн, що впливає на імідж ЗС США в цілому. Скоротилася кількість новобранців з високим рівнем розумового розвитку.

У зв'язку з цим в США зберігається певна кількість прихильників комплектування ЗС в будь-якій формі обов'язкового призову на військову службу. Однак в найближчій і середньостроковій перспективі, навіть з урахуванням можливих змін поглядів ВВР США, діюча система комплектування не зазнає значних змін. Це дозволить забезпечити досить високу боєдатність і готов-

ність особового складу за рахунок постійного вдосконалення системи навчання та підготовки військовослужбовців. Ведеться робота з аналізу всієї системи навчання. Особливо це стосується підготовки офіцерського складу для роботи в штабах об'єднаних і функціональних командувань, об'єднаних оперативних формувань, в Об'єднаному штабі Комітету начальників штабів [43, с. 317].

У перспективі особлива увага приділятиметься дистанційному навчанню і створення мобільних груп підготовки. Створений недавно інтернет-портал в мережі Міністерства оборони США вже забезпечує слухачів необхідною базою даних за відповідними навчальними дисциплінами, розглядається також можливість доступу до бібліотек по функціональних областях знань. Планується уточнення змісту діючих курсів і відкриття нових програм навчання. У доктринальних документах Пентагону підкреслюється, що, з огляду на досвід військових конфліктів останнього часу, особлива увага приділятиметься освоєння форм і способів ведення гібридної війни. Надалі, як вважають американські фахівці, система підготовки всіх категорій військовослужбовців повинна являти собою єдину структуру, що об'єднує загальноосвітню і військову гілки, і доступну для всіх військовослужбовців - від новобранців до вищих офіцерів.

На закінчення слід підкреслити, що в січні 2017 року президент США Дональд Трамп заявив про намір збільшити фінансування Збройних Сил. У комітеті у справах Збройних Сил сенату розглядається питання про поетапне нарощування чисельності регулярних військ: на 8 тис. осіб щорічно до 2022 р. Очевидно, це зажадає і пропорційного збільшення ємності освітніх установ, а також кількості викладацького складу.

2.4. Спецпідрозділи армії США

75-й полк рейнджерів армії США. Слово "рейнджер" з'явилося в англійській мові кілька сотень років тому. Воно виникло за часів Середньовіччя, коли "рейнджери" охороняли ліси англійських королів. Рейнджери - це рухливі солдати-першопроходьці здатні діяти малими групами в глибині ворожої території. Найвідомішими серед перших рейнджерів були Роберт Роджерс (Robert

Rogers), який брав участь у війнах з французами і їх союзниками-індіанцями і Френсіс Мерон (Francis Marion) "Болотний лисиць" - під час війни за незалежність США. По сьогодні "19 законів" Роберта Роджерса є неписаним статутом рейнджерів.

За рівнем підготовки 75-й полк рейнджерів вважається одним з кращих піхотних підрозділів світу. Маловідомим фактом є те, що витрати на утримання цього полку дорівнюють витратам на утримання цілої піхотної дивізії [48, с. 211].

Основне завдання рейнджерів - швидке реагування. Рейнджери є головним формуванням Армії США, якому відведено завдання по захопленню аеродромів противника і проведення рейдових операцій. Рейнджери також приділяють увагу вирішенню звичайних для піхотних підрозділів бойових завдань, таких як зближення і бойове зіткнення з противником, засадні дії, ведення розвідки, повітряно-десантні та штурмові операції, маневрена оборона.

Основними видами дій рейнджерів в бойовій обстановці є рейди в тил противника, дозори і засідки. Типова задача батальйону або полку полягає в захопленні аеродрому для подальшого його використання військами загального призначення і проведення рейдів до ключових цілей оперативного і стратегічного значення. Після того, як район висадки узятий під контроль, в бій вводяться десантні війська другого ешелону, звільняючи рейнджерів для продовження планування та проведення наступних операцій спеціального призначення. Рейнджери особливо залежні від вогневої підтримки з боку взаємодіючих частин і з'єднань. Особовий склад підрозділів вогневої підтримки рейнджерів проходить посилену підготовку по безпосередньої авіаційної підтримки, використання бойових вертольотів, вогневої підтримки корабельної артилерією, використання літаків спеціального призначення AC-130 і артилерії [57, с. 317].

Всі рейнджери, числом близько 2300 чоловік, організаційно зведені в три батальйони, штаб полку (regimental headquarters) і штабну роту (Headquarters Company). Штаб полку складається з командира полку і офіцерів штабу. Ко-

мандир полку має в своєму розпорядженні заступника, начальника штабу, п'ять основних відділень штабу і одне спеціальне. Спеціальне штабне відділення складається з начальника зв'язку, офіцера забезпечення вогневої підтримки, начальників медичної і військово-юридичної служб. Штабу також можуть надаватися: офіцер метеорологічної служби BBC (Air Force staff weather officer), команда управління тактичної авіації TACP (Tactical Air Control Party), офіцер зв'язку тактичної авіації TALO (Tactical Airlift Officer) і рота зв'язку з авіацією і корабельною артилерією Корпусу морської піхоти ANGLICO (Air and Naval Gunfire Liaison Company) [6].

Штабна рота складається з штабу, до якого входять командир роти зі своїм штабом. Штабна рота керує і координує дії усіма доданими і підпорядкованими їй підрозділами. Штабний роті підпорядковані: підрозділ вогневої підтримки FSE (Fire Support Element), координуючі дії всіх наявних засобів вогневої підтримки (міномети, артилерія, штурмова авіація і корабельна артилерія), взвод зв'язку, розвідувальний підрозділ і санітарна служба.

Батальйон рейнджерів організаційно складається зі штабу батальйону, штабної роти і трьох рот рейнджерів [6].

Батальйон рейнджерів здатний самостійно виконувати більшість бойових завдань. Штабна рота батальйону включає в себе команду вогневої підтримки FIST (Fire Support Team), відділення зв'язку, санітарний відділення і взвод підтримки. При необхідності кожному батальйону надається команда управління тактичної авіації ВПС. Піхотна рота рейнджерів складається з управління роти, трьох взводів і збройового взводу. Озброєння збройового взводу складається з легких мінометів, ручних протитанкових гранатометів (РПГ) "Карл Густав" і переносних протитанкових ракетних комплексів (ПТРК) "Джавелін".

За необхідності можуть організовуватися додаткові підрозділи: бойові плавці, парашутисти, які виконують зтяжні стрибки, підрильники і команди протиповітряної оборони, збройні переносним зенітним ракетним комплексом (ПЗРК) "Стінгер".

Один батальйон рейнджерів RRF (Ranger Ready Force) постійно знаходиться в стані бойової готовності № 1 (БГ-1), яка передбачає бойове розгортання за 18 годин з моменту надходження наказу. На додаток, одна піхотна рота разом з управлінням батальйону можуть бути розгорнуті за 9 годин. Полкові штаби перебувають в стані "БГ-1" постійно. Зазвичай період зміни чергувань в стані "БГ-1" між трьома батальйонами становить 13 тижнів. Перебуваючи в стані "БГ-1" батальйон звільняється від тренувань, навчальних тривог, варт і т.п., оскільки вони можуть стати перешкодою для дотримання встановлених нормативів бойового розгортання.

Всі батальйони беруть участь в регулярних навчаннях, що проводяться в джунглях, горах і пустелі. Двічі на рік організуються навчання в міських умовах. Протягом кожних трьох років двічі проводяться навчання в північних широтах і двічі - морські десантні операції [6].

Кожен рейнджер - від рядового до полковника - повинен володіти чотирма основними бойовими навичками: стрілецька підготовка, тактична підготовка, перша медична допомога і фізична підготовка. Наприклад, рейнджер повинен впевнено потрапляти першим пострілом в статичну грудну мішень з відстані 300 м і рухливу - 250 м.

Процес навчання рейнджера включає дві фази: попередню підготовку (Ranger Indoctrination Phase) і власне навчання в навчальному центрі (Ranger School). Для попередньої підготовки, наприклад, в дивізії командування збирає всіх кандидатів в одну команду. Заняття в таких командах тривають тричотири тижні. Майбутній курсант повинен підвищити рівень своєї фізичної підготовки і виконати нормативи, які дозволять йому витримати підвищені фізичні навантаження на курсах [43, с. 158].

Весь процес підготовки курсантів розділений на три етапи: початкова підготовка в Форт Беннінг (штат Джорджія, 388 годину.), Гірська підготовка в місті Дахлонегі (Джорджія, 309 годину.) І третій - навчання діям в болотистій мі-

сцевості і джунглях (Флорида, 376 г.). Проводяться також заняття з мінно-вибухової справи, допиту полонених, орієнтування на місцевості [6].

Переміщення з одного штату в інший подається як повітряно-десантна або аеромобільна операція. Доставка продовольства і боєприпасів проводиться шляхом скидання вантажів на парашутах або вертольотами. Весь курс підготовки - це безперервний цикл: отримання бойового завдання, планування, підготовка, виконання, звіт.

Перший оперативний підрозділ військ спеціального призначення «Дельта» (1st Special Forces Operational Detachment-Delta (1st SFOD-D), Delta Force, пізніше змінив назву Combat Applications Group (CAG), зараз має назву Army Compartmented Elements (ACE)) Характеризуючи військові сили США, слід зупинитися на спецпідрозділі Delta Force, яке займає найважливіше значення в здійсненні спеціальних операцій в США за кордоном [3]

Підрозділ Delta Force є одним з найбільш дієздатних і ефективних підрозділів збройних сил США, яке ліквідний ворогів Америки, рятує заручників за межами і всередині США.

У 1970-х роках полковник Чарльз Беквіт одним з перших серед бойових офіцерів зрозумів небезпеку тероризму для США. Однак у США не було відповідних спеціальних сил для того, щоб протистояти тероризму. І полковник Беквіт вирішив цю проблему. Він відправився до Великобританії і кілька місяців тренувався в рядах спецпідрозділу SAS. Фактично полковник Беквіт скопіював структури і методи навчання SAS, при цьому адаптувавши їх до умов США. Таким чином за 2 роки було створено підрозділ спеціального призначення Delta Force, яка отримала офіційну назву 1-й оперативний полк спеціального призначення Сухопутних військ США «Дельта».

Підрозділ Delta Force і морські котики США (United States Navy SEAL, DEVGRU) є головною ударною силою проти верхівки терористичних організацій. Всі свої вміння бійці Delta Force відпрацьовують в реальних бойових умо-

вах. Близький бій для них рідна стихія. На солдатів Delta Force рівняються всі підрозділи США, від поліцейського спецназу до охорони Президентів США.

Тактика і приклади операцій Delta Force. У 1989 році громадянина США Курта М'юса заарештували за антиурядову діяльність в Панамі. М'юс був штатним агентом Центрального розвідувального управління США, тому залишити його в руках панамської влади США не могли. Операцію по його звільненню доручили загону Delta Force і, незважаючи на постійне відкладання операцій по вторгненню в Панаму, її вирішили провести силами Delta Force, SEAL і інших армійських спецпідрозділів, назвавши "Гідна справа". Метою операції було зміщення режиму президента Нор'єги. Але саме загін Delta Force проводив в рамках операції "Гідна справа" звільнення агента ЦРУ. Для того, щоб пройшло все успішно, спецназівцям необхідно було дуже швидко проникнути у в'язницю, ліквідувати всі загрози і евакуювати агента М'юса.

Операція такого типу, класичний приклад ближнього бою.

Спецназівці загону Delta Force десантувалися з вертольота МН-6, зайшли з даху і зачистили поверхи, де могли тримати агента М'юса. Коли його знайшли, він був виведений на дах і посаджений в вертоліт, який чекав його в спеціально визначеному місці. І все було б добре і за планом. Але план іноді порушується об'єктивними факторами ... Спецназ Delta Force звільнив агента, але, коли його переміщали на базу, вертоліт впав. Агент ЦРУ не постраждав, але поранення отримали кілька спецназівців, а групі Delta Force потрібно вже пробратися через оточення до своїх сил. Загін Delta Force запросив допомоги, яка була надана бронетранспортерами М-113, групу забрали і направили в безпечне місце [3]

Під час операції «Кислотний гамбіт» всі учасники операції використовували пристрої нічного бачення, що дало суттєві переваги над противником. Delta Force одними з перших почали використовувати пристрої нічного бачення, підвищуючи результативність спецоперацій. У цій же операції, Delta Force почали використовувати гвинтівки М4 і пістолети-кулемети МП-5.

Гвинтівка M4A1 має компактні розміри завдяки телескопічним прикладу, його можна фіксувати в 3х положеннях, в залежності від ситуації. Гвинтівка також комплектується відмінним пристосуванням для безшумної стрільби. Ця зброя як ніщо підходить для десанту і спецпідрозділів. M4 легко перевозити, ховати і обслуговувати [3].

Для того, щоб гарантувати елемент несподіванки, Delta Force часто десантуються з вертольотів. Під час операції «Кислотний гамбіт» загін десантувався вночі. Перед кожним завданням бійці Delta Force детально відпрацьовують методику десантування за допомогою каната. Існує 2 таких методики. Перша, коли бійці спускаються на землю на тонкому тросі, для цього вони одягають спеціальне спорядження, яке має гальмівну систему і карабіни.

Друга, коли бійці спускаються за допомогою каната. Гальмувати треба руками, колінами і підошвами.

Після провальної операції «Орлиний кіготь», військові чиновники вирішили реформувати систему підрозділів спецоперацій. В результаті реформи з'явилися ще 2 підрозділи, які мали специфічні завдання:

Це спецпідрозділ сил спеціальних операцій Військово-морських сил США SEAL Team 6, яке займається розвідкою, диверсіями або порятунком заручників;

160-й авіаційний полк спеціальних операцій, що отримав назву «Нічні сталкери», який концентрує свою діяльність на операціях типу «Орлиний кіготь».

Для того, щоб не допустити витоку інформації, координація дій і здійснення контролю над усіма силами спеціальних операцій в США було створено Спільне командування спеціальними операціями.

Структура спецпідрозділу. Штат Delta Force оцінюється в 800- 1000 службовців, разом з особами, які безпосередньо беруть участь у здійсненні операцій.

До складу спецпідрозділу армії США Delta Force входять:

- Роти А, В, С;
- Оперативно-штабної відділ D;
- Адміністративне управління Е;
- Відділ кадрів;
- Відділ бойової підготовки;
- Відділ обслуговування техніки;
- Відділ спеціальних комунікацій;
- Інформаційно-дослідницький відділ;
- Фінансова служба;
- Медична служба;
- Транспортний відділ;
- Окрема вертолітна ескадрилья.

Набір на службу в спецпідрозділ США Delta. Для того, щоб служити в Delta Force необхідно пройти ряд тестів і відповідати певним критеріям:

- Допускаються тільки особи чоловічої статі старше 21 років;
- Мати стаж військової служби в збройних силах США 2 роки;
- Ранг від Е-4 до Е-8;
- Отримати рейтинг GT не менше 110 балів за тест з Професійної військової підготовки.

В рамках Професійної військової підготовки, спочатку кандидат здає віджимання, присідання і 3,2 км бігу. Якщо нормативи здаються не нижче стандарту, то минулі далі кандидати здають серію спеціальних завдань з орієнтування на місцевості на дистанцію 29 км, завдання з нічного орієнтування з вантажем 16 кг за плечима. В процесі завдання вантаж екіпіровки і відстань збільшуються, а часовий інтервал виконання завдання скорочується. Завдання закінчуються, коли кандидати долають 64 км з 20 кг екіпіровки по нерівній великій місцевості.

Завершує все співбесіда, що нагадує психологічний іспит, який проводиться інструктором Delta Force з Ради інструкторів за участю кількох психологів і керівництва Delta Force. В рамках психологічного іспиту кандидата опитують на різні тематики, він повинен відповісти на безліч питань. Екзаменатори намагаються морально виснажити кандидата, ретельно при цьому аналізуючи його відповіді і поведінку [3].

Після зарахування новачок проходить 6-місячні тренування за спеціальною програмою. Тренуючись витривалості, уважності, психологічної стійкості та стрільби. Тренування зі стрільби проходять по 8 годин на добу. За період тренування зі стрільби боець починає з малої дистанції і закінчує стріляниною в процесі бігу. В результаті бійці Delta Force повинні потрапляти в голову з будь-якої дистанції і з будь-якого становища.

Спеціальні сили армії США (офіційна назва: "Special Forces", "SF") або "Зелені берети" (США)

Найбільш численним компонентом Сил спеціальних операцій армії США є «зелені берети». Ця дуже добре підготовлена ударна група може виконувати бойові завдання будь-якої складності у всіх географічних регіонах і кліматичних зонах. Рішення про створення даних підрозділів було прийнято командуванням США в 1950 році після ряду успішних бойових операцій країн Західної Європи в колоніях. Тоді стало очевидним, що США потребують спеціальних військах за типом англійської САС, здатних проводити розвідувально-диверсійні акції, вести партизанську війну на території інших країн, діяти проти переважаючих сил ворога, а також забезпечувати безпеку важливих об'єктів. У 1952 році на базі створеного під час Другої Світової війни Управління стратегічних служб і сформованого в 1947 році ЦРУ була створена група спеціального призначення у складі 10 осіб на чолі з офіцерами УСС Аароном Бенк і Расселом Фолкменом. Місцем базування групи був обраний Форт-Брегг у штаті Північна Кароліна. Неофіційним символом групи стали берети темно-зелений, які носили її члени. Однак, цей елемент уніформи не вітався вищим командуванням,

оскільки не був передбачений статутом. У 1956 носіння зелених беретів було офіційно заборонено наказом коменданта Форту-Брегг, що не завадило спецназівцям носити їх і далі. Згодом загін збільшився до двох з половиною тисяч чоловік. У наступні дев'ять років спецназівці вдосконалювали свій вишкіл, активно переймаючи досвід САС. База САС «Хефорд» стала місцем постійного паломництва «зелених беретів». Однак, багато високі військові чини США негативно ставилися до підрозділу, внаслідок чого йому не виділялося достатніх ресурсів. Лише в 1961 році, коли президентом Сполучених Штатів Америки став Джон Фітцджеральд Кеннеді, він побачив потребу США в такому типі військ і взяв «зелених беретів» під свою опіку [47, с. 141].

Позиція президента Кеннеді була продиктована міжнародної військово-політичною ситуацією. СРСР боровся з США, активно підтримуючи антиамериканські національно-визвольні рухи в країнах «третього світу». У червні 1962 року його виклав своє бачення даної ситуації перед випускниками Військової академії у Вест-Пойнті. За словами Кеннеді, сучасні війни взяли насамперед диверсійний і повстанський характер, це війни інфільтрацій і засідок. У зв'язку з цим необхідно створити збройні сили перш за все для такого типу конфліктів, зі спеціальними зброєю, обмундируванням і тактикою. Під час візиту Кеннеді в Форт-Брегг відбувся невеликий інцидент. Армійське керівництво розлютив капітан У. Ярборо, марширує перед президентом в забороненому зеленому береті. Через кілька днів зелені берети указом президента було затверджено в якості офіційного головного убору сил спецпризначення. Бойове хрещення «зелені берети» отримали в 1961 році у В'єтнамі. Тут вони успішно формували загони з в'єтнамських горців для боротьби з комуністами, ніж сильно заважали В'єтконга. З тих пір «зелені берети» брали участь в декількох десятках воєн в усіх точках земної кулі, знищивши безліч важливих об'єктів супротивника і поваливши не одне зло США уряд.

Сьогодні «зелені берети» - це елітний підрозділ, завданням якого є організація повстанського руху в тилу противника, розвідка в інтересах угруповань

збройних сил США на ТВД, рейди в тилу противника, проведення «хірургічних» диверсійних операцій, допомогу дружнім урядам в будівництві збройних сил, бойових діях і придушенні повстань.

Підрозділи «зелених беретів» здатні виконувати такі завдання:

- захист внутрішніх інтересів іноземних держав;
- нетрадиційні способи ведення війни;
- спеціальна розвідка;
- контртерористична діяльність.

У разі вторгнення військ США на територію великої держави цим силам буде відведена головна роль по виведенню з ладу стратегічних об'єктів, в тому числі ядерної зброї. Більш того, «зелені берети» є військовими радниками в більш ніж 70 країнах з дружніми США режимами, здійснюють гуманітарні акції, допомагаючи проводити політику США в усьому світі [43, с. 147-160]

Відмінними рисами «зелених беретів» є їхні мовні та культурні знання, що робить їх сполучною ланкою між урядом США і місцевими режимами, тобто фактично військовим підрозділом американського Міністерства закордонних справ. Закінчення «холодної війни» не привело до зменшення чисельності «зелених беретів». В даний час в цих військах налічується 10 тисяч бійців у складі 7 груп: п'ять (1-я, 5-а, 7-а і 10-я) в складі сухопутних військ США, дві (19-я і 20-я) - в національній гвардії. Кожна група з груп сухопутних військ має свою спеціалізацію по регіону:

- 1 я (Форт-Льюїса, Вашингтон і о. Окінава, Японія) - Південноазійський регіон;
- 3 - а (Форт-Брегг, Північна Кароліна) - Центральна і Південна Африка;
- 5 я (Форт-Кемпбелл, Кентуккі) - Близький і Середній Схід, Північна Африка;

- 7 - я (Форт-Брегг і форт Форт-Девіс, Панама) - Латинська Америка і країни Карібського басейну.
- 10 - (Форт-Девенс, Масачусетс або Штутгарт, Німеччина) - Європа, в тому числі Росія.

Відповідно, в кожену групу набираються військовослужбовці тих рас і національностей, які переважають в регіоні відповідальності.

Кожна група спеціального призначення складається з штабу, трьох батальйонів спецназу і групи обслуговування, до функцій якої входять розвідка, зв'язок і тилове забезпечення. До 2014 року в складі груп сухопутних військ буде додатково розгорнуто по четвертому батальйону спецназу.

Основною бойовою одиницею сил спеціального призначення є оперативний загін (або команда) «А». Типова команда складається з 12 бійців:

- командир (капітан),
- фахівець з технічного обслуговування (унтер-офіцер),
- сержант-фахівець з оперативним і тактичних питань (майстер-сержант),
- сержант-помічник з оперативних питань і розвідці (сержант 1-го класу),
- два сержанта-фахівця по зброї і амуніції (сержант 1-го класу і штаб-сержант),
- два сержанта-інженера (сержант 1-го класу і штаб-сержант),
- два сержанта-медика (сержант 1-го класу і штаб -сержант) ,.
- два сержанта-зв'язківця (сержант 1-го класу і штаб-сержант).

Такий загін може діяти в районі площею до 1000 квадратних кілометрів. Всього на базі однієї групи «зелених беретів» може бути розгорнуто близько 60 розвідувально-диверсійних загонів типу «А» [43, с. 163-165].

Всього в групі 1500 осіб особового складу, близько 1500 одиниць стрілецької зброї (штурмові гвинтівки М-4, кулемети М249, SAW, М60 Е4, МК 46 і

МК 48 mod.0, снайперські гвинтівки M14, M24 SWS, M82A1 і M25 Барретт, рушниці Спас-12), понад 100 протипіхотних гранатометів М-203, 13 протитанкових гранатометів, 383 комплекту підривних пристроїв, більше 400 радіостанцій і засобів зв'язку, 2236 парашутів, близько 100 автомобілів («Хаммери» і баггі з кулеметами і гранатометами на турелях), 2 легкі літаки і 4 розвідувальних вертольоти.

Для виконання завдань, поставлених перед «зеленими беретами» потрібні дуже грамотні і фізично міцні бійці Міністерством оборони США була розроблена програма підготовки спецназівця, що складається з трьох етапів:

- оцінка та відбір кандидатів; вступні іспити і тестування; медичний огляд;
- кваліфікаційний курс спецпідготовки;
- вивчення мов.

Перший етап тривалістю три тижні, розроблений для відбору найбільш міцних і витривалих з кандидатів на службу. Заяви на прийом в «зелені берети» можуть подавати тільки американські військовослужбовці, які вже мають досвід стрибків з парашутом. Всіх, які подали заяви, направляють до Центру і Школи спеціальної війни імені Дж. Ф. Кеннеді в Форт-Брегге. Протягом усього етапу їм заборонено будь-яке спілкування з зовнішнім світом. Це необхідно, щоб з числа кандидатів відібрати найбільш психологічно підготовлених і стійких.

Далі слідує медична комісія, перевірка фізпідготовки і знову комісія, що перевіряє фізичні якості кандидата, його стан після навантажень. За результатами виконання ряду тестів: плавання, біг, смуга перешкод, марш-кидки з повною викладкою, орієнтування на місцевості - оцінна комісія вирішує, кого з кандидатів допустити до наступної фази цього етапу, на якій оцінюються психологічні якості бійців. З усіх кандидатів лише близько сорока відсотків успішно виконують всі нормативи, інші повертаються в свої військові частини для про-

довження служби. Кандидати, які пройшли перший етап, повинні вибрати для себе один з чотирьох кваліфікаційних курсів, яку вивчатимуть поглиблено:

- MOS18B - озброєння і амуніція;
- MOS18C- інженерна підготовка;
- MOS18D- військова медицина і перша допомога;
- MOS18E- засоби зв'язку.

Але поза залежності від обраного напрямку, кожен кандидат вивчає всі зазначені вище спеціально. Після закінчення першого етапу військовослужбовці повертаються до своїх частин і чекають повідомлення про переведення в сили спецпризначення. В ході кваліфікаційного курсу, тривалістю 5-6 місяців, курсанти вивчають нові спеціальності, удосконалюються в області виживання і орієнтування, фізичної та вогневої підготовки. В кінці цього курсу проводяться цільові навчання «Робін Сейдж», в результаті яких виявляються реальні можливості курсантів і їх профпридатність [43, с. 168-171].

Третій етап - вивчення мов, що вельми необхідно в зв'язку зі специфікою служби «зелених беретів». Залежно від складності мови курс займає від 17 до 23 тижнів. Основна увага приділяється усному мовленні, сприйняття іноземної мови на слух і вивчення військової термінології. Після закінчення курсу спецназівці направляються на стажування в групи по своїй мовній спеціалізації. Наприклад, Німеччини базуються загони, особовий склад яких вільно володіє російською, німецькою, польською та словацькою мовами. А оскільки вони нерідко будуть діяти в формі противника, вже зараз в запасі є необхідні запаси форми і зброї. Після навчання в Форт-Брегг «зелені берети» відправляються в бойові підрозділи, де зможуть знайти застосування своїм навичкам, отриманим в центрі [43, с. 184].

Спецпідрозділ поліції Маямі. Департамент поліції метрополії і графства Дейд забезпечує безпеку і правопорядок на території міжнародного аеропорту Маямі, морського порту Маямі і лікарні Меморіалу Джексона. Команда спе-

ціального реагування (SRT) була сформована в 1977 р для боротьби зі зростаючим числом нападів і нальотів, скоєних із застосуванням важкої зброї і вибухових речовин [37]

Спочатку ця команда не була штатним підрозділом, а включала в себе офіцерів і сержантів поліції, відібраних з різних поліцейських підрозділів і пройшли додаткову підготовку, але продовжували виконувати свої основні обов'язки, пов'язані з детективною діяльністю або патрулюванням вулиць. Передбачалося, що за встановленим сигналом співробітники повинні залишити виконання своїх основних обов'язків і негайно прибути до місця збору для участі в операції, призначеної команді спеціального реагування. Однак незабаром стало зрозуміло, що підрозділ не може для вирішення однотипних тактичних завдань виставляти кожен раз однакові за чисельністю команди. В наступні десятиліття і концепція, і структура зазнали багатьох змін, які привели до створення штатної команди.

Завдання. Підрозділ надає послуги двадцяти трьом з двадцяти восьми муніципалітетів, а також численним державним представництвам і федеральним агентствам при виникненні потенційної небезпеки для життя громадян. Головна мета команди спеціального реагування - дозвіл ризикованих поліцейських ситуацій.

Зазвичай у своїй роботі поліцейським SRT доводиться стикатися з вирішенням наступних завдань:

- подолання барикад в будівлях, за якими ховаються озброєні кримінальні злочинці або люди з нестійкою психікою;
- нейтралізація злочинців, які ведуть вогонь з укриття;
- звільнення заручників в будівлях, транспортних засобах, включаючи літаки, кораблі і човни, автобуси, поїзди залізниці і метро;
- забезпечення безпеки або захист урядовців. SRT виконує завдання забезпечення або знаходиться в резерві американської секретної служби або ви-

рішує завдання, поставлені службою безпеки Державного департаменту США в період перебування глави держави на території графства Дейд;

- пошук і арешт озброєних злочинців;
- надання допомоги мобільним польовим силам при виникненні бунтів, страйків або цивільних заворушень;
- робота на місці авіакатастрофи і аварії, включаючи ті, які відбулися в результаті терористичної атаки.

Відбір та підготовка. Служба в підрозділі - велика честь для офіцерів місцевої поліції. Щорічно безліч співробітників подають рапорт з проханням отримати право пройти відбіркові випробування, щоб вступити в команду. Кандидат може подати рапорт про спробу пройти вступний тест після проходження служби як мінімум протягом п'яти років. Крім того, у нього не повинно бути стягнень. При дотриманні цих нескладних умов офіцер включається в список кандидатів для здачі фізичного тесту. Тест складається з перевірки витривалості і сили і залікового плавання на час [47].

Після успішного складання тесту слід перевірка анкетних даних. В ході інтерв'ю кандидата перевіряють на наявність ймовірних контактів з кримінальними елементами і схильність до протиправних дій. У співбесіді беруть участь фахівці, які визначають ступінь психологічної сумісності зі співробітниками підрозділу. Після успішного завершення вступних тестів кандидатів направляють на основний курс школи SRT [47].

Спочатку навчання займало тиждень, при цьому основна увага приділялася володінню вогнепальною зброєю і застосування спецзасобів. В даний час основний курс навчання займає три тижні, при цьому велика частина часу присвячена практичним заняттям. У програму навчального курсу входять:

- застосування вогнепальної зброї (пістолетів, дробовиків, автоматичних гвинтівок і іншого автоматичної зброї);

- спецзасоби, в тому числі отруйні речовини, і їх застосування;
- диверсійні пристрої та їх застосування; про міський альпінізм;
- техніка проникнення в будівлі, в т. Ч. З використанням вибухівки та таранів;
- методи пошуку;
- порятунок заручників (в т. Ч. Утримуваних злочинцями, терористами або людьми з нестійкою психікою в будівлях і різних транспортних засобах);
- фізична підготовка;
- надання першої медичної допомоги при травмах і пораненнях.

Щоб стати атестованим співробітником, кандидат повинен успішно здати заліки по всіх програмах навчального плану. Ступінь підготовленості співробітників вказується в списку, де проти прізвища кожного кандидата виставляється сума набраних балів. Командування підрозділу, природно, віддає перевагу кандидатам з більш високими оцінками.

Організація. Сьогодні SRT складається з сорока поліцейських, які зведені в п'ять тактичних команд, кожна з яких очолює сержант. Також є фахівці з ведення переговорів при захопленні заручників, які на постійній основі включені до складу команд [51].

Озброєння та екіпіровка. Основна зброя SRT - пістолети-кулемети ПК MP5 різних модифікацій, пістолети Beretta 92, Glock-17, SIG-Sauer P226 і револьвери Smith & Wesson. Крім того, застосовуються штурмові гвинтівки калібру 5,56 x 45 мм НАТО і їх модифікації під патрон 9x19 мм Parabellum, гладкоствольні рушниці Remington 870, снайперські гвинтівки НК PSG -1. Для безшумної стрільби можуть використовуватися потужні арбалети. З засобів захисту використовуються балістичні щити, бронежилети і кевларові шоломи. Серед спецзасобів, що забезпечують успішний штурм, - світлозвукові гранати. Форма - спеціальний комбінезон чорного кольору з негорючої тканини. Оскільки проти

злочинців може бути застосований газ CS, обов'язковим елементом екіпіровки є протигаз.

При проникненні в будівлі використовуються особливо міцні сталеві ланцюги, якими чіпляють двері, щоб вирвати її. У машин решітка радіатора попереду має спеціальний захист, і при потребі нею можна таранити вхід в будинок.

На озброєнні SRT є засоби морської доставки поліцейських команди до місця події на воді. Для цього використовуються надувні гумові човни «Зодіак» і швидкісні катери. Офіцери поліції проходять навчання на тренувальній базі однієї з команд «морських котиків», де досвідчені бойові плавці навчають колег користуватися легководолазному спорядженням. Це дозволяє поліцейським виявитися на захопленому судні абсолютно несподівано для терористів.

Розділ 3. ВІЙСЬКОВО-ПОВІТРЯНІ СИЛИ АРМІЇ США

3.1. Загальні дані про ВПС армії США.

Авіація і військово-морський флот складають основу військової могутності Сполучених Штатів Америки. Не варто вірити поширеним міфам про те, що американці не вміють битися на суші - це абсолютно не відповідає дійсності. Армія США здатна вести успішні наземні операції проти будь-якого супротивника. Однак з часу появи бойової авіації наземна армія США ніколи не вела війну, не забезпечивши собі перевагу в повітрі. Судячи з усього, подібна тенденція збережеться і в найближчому майбутньому, бо іншої сили, здатної кинути виклик ВПС США, сьогодні не існує і поки не передбачається [23, с. 317].

Крім ударної потужності, ВПС США забезпечують високу мобільність американських збройних сил. У цьому жодна армія світу не наближається до

США навіть близько. Військово-повітряні сили - це особливий вид військ для США, до складу яких входить відразу два компонента стратегічної тріади: міжконтинентальні балістичні ракети і стратегічна авіація. Саме ВПС США є своєрідним полюсом тяжіння для більшості інновацій, які американці активно застосовують у військовій галузі [21].

Військово-повітряні сили США як окремий вид військ з'явилися тільки в 1947 році, після прийняття закону про Національну безпеку. Перш того військова авіація входила до складу сухопутних сил і ВМС США. До офіційного народження бойова авіація США пройшла шлях довжиною в сорок років.

Перші авіаційний підрозділ в армії США з'явилися ще в 1907 році, воно називалося «повітроплавальним відділенням Корпусу Зв'язки». Тільки в 1908 році на його озброєнні з'явився перший літак, Корпус займався випробуваннями апаратів важчих за повітря і підготовкою льотчиків [19].

Після вступу США в Першу Світову війну (1918 рік) бойова авіація увійшла до складу американських експедиційних сил в Європі. У цьому ж році була організована авіаційна служба армії США. Американські пілоти брали активну участь в повітряних боях Першої Світової, надаючи тактичну підтримку власним військам. Кращим американським пілотом тієї війни став Едуард Рікенбекер, на рахунку якого 21 літак і 4 дирижабля противника [43].

У 1926 році американські військово-повітряні сили були реорганізовані в Повітряний корпус армії США, саме в такому вигляді вони вступили в Другу Світову війну. Цей конфлікт почався для Америки з нападу японців на тихоокеанську військово-морську базу Перл-Харбор, а закінчився атомними бомбардуваннями японських міст. Переоцінити значення авіації в перемозі над Японією і Німеччиною важко.

У перші місяці війни американці зазнали важких втрат на тихоокеанському театрі воєнних дій, але вже в 1942 році авіація США почала завдавати удари по території Японії [47].

Американська промисловість дуже швидко зуміла налагодити масовий випуск прекрасних бойових літаків, які використовувалися не тільки американцями, але та постачалися союзникам.

Справжніми символами тієї війни стали винищувач P-51 Mustang і бомбардувальник B-17 Flying Fortress. Крім цих літаків, у великих кількостях випускалися винищувачі-бомбардувальники P-47 Thunderbolt, важкий бомбардувальник B-24 Liberator і інші бойові і транспортні літаки [25]

Під час Другої світової війни США вперше активно почали використовувати стратегічні бомбардувальники для знищення інфраструктури супротивника

Після висадки союзних військ в Нормандії американські льотчики починають надавати тактичну підтримку сухопутним підрозділам. На цьому етапі війни перевага союзників над німецькими ВПС було переважною [31].

У небі Європи американські льотчики збили 35 тис. Літаків противника, втративши при цьому 18 тис. Власних машин. Втрати американських ВПС на тихоокеанському театрі бойових дій склали 4,5 тис. Літаків, японці втратили 10 тис. Своїх машин.

Ядерне бомбардування японських міст відкрило початок нової ери в історії людства.

Після закінчення війни військово-повітряні сили були значно скорочені (з 2 млн до 300 тис. чоловік), закривалися авіабази, були знищені тисячі літаків. Американці мали монополією на ядерну зброю і тому вважали, що його потужності вистачить для знищення будь-якого супротивника [25].

В кінці війни в авіаційній техніці відбулася революція - почалася ера реактивної авіації.

ВПС США почали поступовий перехід на реактивні літаки, але темпи переозброєння були незадовільними.

18 вересня 1947 був прийнятий закон про Національну безпеку, згідно з яким ВПС ставало самостійним видом військ ЗС США. У цьому ж період проводяться активні роботи над створенням нового стратегічного бомбардувальника [28].

У 1948 році СРСР почав блокаду Берліна, і ВПС США взяли участь у першій масштабній гуманітарній операції з доставки різних вантажів до обложеного міста. У певні періоди транспортні літаки щодня доставляли до Берліна до 6 тис. тонн вантажів найширшої номенклатури (від вугілля до дитячого харчування). До цього операції таких масштабів не проводилися ніколи. Після Берліна стало зрозуміло, що авіація здатна виконувати ще одну стратегічну задачу: перекидати в будь-яку точку світу значна кількість військ і забезпечувати їх безперебійне постачання [47].

Наступним серйозним випробуванням для ВПС США стала війна на Кореїському півострові. Якби не підтримка авіації на початковому етапі війни, то війська союзників, швидше за все, зазнали б поразки. Вже в 1950 році в Кореї почали з'являтися нові радянські реактивні літаки МіГ-15, кількість яких постійно збільшувалася. Американським льотчикам було заборонено наносити удари по аеродромах противника на китайській території, де і були розміщені МіГи.

Війна в Кореї чітко показала, що значне скорочення ВПС США було помилкою, тому вже на початку 50-х років фінансування військово-повітряних сил було різко збільшено. У цей період був розроблений бомбардувальник В-52, також на озброєння були прийняті нові види винищувачів і тактичних бомбардувальників.

Наступні кілька десятиліть увійшли в історію як період Холодної війни - запеклого протистояння між Варшавським блоком і країнами Заходу. В цей час конфронтація між СРСР і США досягли свого апогею, світ неодноразово підходив до небезпечної межі масштабної термоядерної війни [31].

Повітряний простір був одним з основних фронтів суперництва супердержав. Обидві країни прагнули створити більш досконалі зразки авіаційного озброєння і засобів протиповітряної оборони. Ставилися рекорди по дальності, швидкості і висоті польоту, засобів на дослідження в повітряно-космічній сфері не шкодували.

Важливою віхою для ВПС США стала в'єтнамська війна. Перші бомбардування Північного В'єтнаму почалися ще в 1964 році, майже відразу після інциденту в Тонкійській протоці. У 1965 році почалася масштабна операція ВПС США під назвою «Гуркіт грому». Її метою було знищення військової і цивільної інфраструктури Північного В'єтнаму, а також придушення волі в'єтнамців до подальшої боротьби [28].

Американська авіація активно використовувалася до самого припинення бойових дій в 1975 році. Під час в'єтнамської кампанії ВПС США, авіація ВМС США і авіація Корпусу морської піхоти втратили 3374 літака [47].

Ще в 60-і роки минулого століття почалися розробки винищувача четвертого покоління, першим представником цього класу машин став літак F-15 Eagle. Він експлуатується і сьогодні. Трохи пізніше були завершені роботи над винищувачем F-16 Fighting Falcon, який довгі роки становить основу винищувальної авіації США [31].

У ці ж роки активно просувалися роботи у створенні літаків зі зниженою помітністю для радіоелектронних засобів виявлення супротивника («стелс»). Результатом цієї програми стало створення літаків F-117 Nighthawk, B-2 Spirit, а потім і винищувачів п'ятого покоління [33, с.210-217].

ВВС США активно брали участь в операції «Буря в пустелі» (1990 рік), більш того, саме військово-повітряні сили внесли основний внесок в перемогу коаліції в цьому конфлікті. У цій війні США втратили 40 літаків і 23 вертольоти, також було знищено кілька десятків БПЛА.

Американські військово-повітряні сили брали участь у кількох операціях НАТО в Югославії (остання в 1999 році), які в підсумку призвели до падіння правлячого режиму країни і розпаду югославської держави.

У 2001 році ВПС США були задіяні в операціях американської армії в Афганістані та в Іраку (2003 рік). В основному ВВС США використовувалися для підтримки сухопутних підрозділів американської армії [47].

В даний час літаки військово-повітряних сил США беруть участь в боротьбі проти терористів ІГІЛ в Сирії [31].

3.2. Структура ВПС армії США

У своєму складі ВПС США має міністерство, штаб ВПС і одинадцять командувань. Крім того, в структуру американських військово-повітряних сил входить 27 установ на правах командувань.

До складу ВПС США входять і літаки, які числяться за Національною гвардією країни. За своїм статутом ця організація повинна захищати територіальну цілісність США, але оскільки на американців ніхто ніколи не нападав, то пілоти нацгвардію виконують бойові завдання нарівні з льотчиками військово-повітряних сил.

Керує американськими військово-повітряними силами міністр ВПС США. З 2020 року цей пост займає Хізер Уілсон. Однак міністерство займається тільки політичним і адміністративним керівництвом ВПС, визначає його напрямки розвитку, відповідає за проведення дослідницьких робіт в області розробки нових літальних апаратів (ЛА) і систем озброєння, а також займається фінансовими питаннями. Міністром ВВС США призначається цивільна особа, не мають військових звань і його заступники і їх радники [47].

Штаб ВПС США займається організаційними питаннями, оперативної та бойової підготовки, матеріально-технічним забезпеченням, розробляє плани використання військово-повітряних сил і статuti для військовослужбовців. Також штаб бере участь в питаннях розробок нових видів озброєння і ЛА,

розподіляє техніку серед частин та підрозділів. В даний час штабом керує генерал ВПС США Чарлз Браун (з 06.08.2020 року). Територіально штаб ВПС США знаходиться в Пентагоні, в штаті Вірджінія [26].

Ось список командувань, які входять до складу військово-повітряних сил США:

- Бойове авіаційне командування. Штаб знаходиться на авіабазі Ленглі, штат Вірджінія. У його склад входять 1-я, 8-а, 9-а, 12-а повітряні армії і центр бойового застосування ВПС.
- Навчальний авіаційне командування. Штаб розташований на авіабазі Рендольф, штат Техас. До складу входять 2-а повітряна армія, 19-а повітряна армія, військово-повітряний університет та інші частини.
- Командування повітряних перевезень. Штаб знаходиться на авіабазі Скотт, Іллінойс. До складу командування входять 18-а повітряна армія і Експедиційний навчально-науковий центр.
- Командування матеріально-технічного забезпечення. Штаб розташований на авіабазі Райт-Паттерсон, Огайо. До складу входять дослідні, виробничі і логістичні центри.
- Командування резерву ВПС. Штаб - авіабаза Робінс, Каліфорнія. До складу входять 4-я, 10-я і 22-а повітряні армії.
- Космічне командування. Штаб знаходиться на авіабазі Петерсон, Колорадо. До складу командування включені 14-я і 20-а повітряні армії, центр космічних і ракетних досліджень.
- Командування ВПС в зоні Тихого океану. Його штаб - авіабаза Хікем, Гаваї. До його складу входять 5-а, 7-а, 11-а і 13-а армії.
- Командування ВПС в Європі. Штаб знаходиться в Німеччині на авіабазі Рамштайн. До його складу включено 3-я і 17-я армії.

- Командування спеціальних операцій ВПС. Його штаб розташований на авіабазі в Херлберт, штат Флорида. До його складу входить 23-а повітряна армія.
- ВПС національної гвардії. Штаб знаходиться в Вашингтоні.
- Глобальне ударне командування. Його штаб-квартирою є база ВПС США в Барксдейлі, штат Луїзіана. Це командування створено в 2009 році. Під його управлінням знаходяться всі стратегічні ядерні сили, якими володіє ВВС США. Це 20-а повітряна армія з міжконтинентальними балістичними ракетами (МБР) і 8-а повітряна армія.

Основною структурною одиницею ВВС США вважаються повітряні армії, вони складаються з авіакрил (аналог вітчизняних авіапунків), які поділяються на окремі ескадрилі [27].

Окремо варто згадати Глобальне ядерне командування, саме воно контролює значну частину стратегічної ядерної зброї США. До складу 8-ї армії входять бомбардувальники В-52Н, В-1 і В-2А. МБР «Мінітмен-3» стоять на озброєнні 20-ї армії. В даний час загальна кількість МБР становить близько 450 одиниць, вони постійно підтримуються в стані боєготовності, 95% з них стоїть на бойовому чергуванні [43].

Сьогодні американські ВПС є найчисленнішими в світі. На 2007 рік в них складалося 320 тис. Чоловік на дійсній службі, понад 117 тис. - в резерві. Крім того, 106 тис. Осіб перебували на службі ВВС Нацгвардії.

На озброєнні ВПС США знаходилося більше 4 тис. Літальних апаратів, 156 БПЛА, більше 2 тис. Крилатих ракет повітряного базування. Велика кількість літаків і вертольотів знаходиться на зберіганні на авіабазі Девіс-Монтан, звідки більшість з них можна швидко повернути в стрій. Хоча неофіційно цю базу називають «Цвинтарем» [42].

3.3 Бойова авіація армії США

Літаки. Вся бойова авіація, яка знаходиться на озброєнні ВПС США можна розділити на:

- стратегічну;
- тактичну;
- розвідувальну.

Стратегічна бомбардувальна авіація ВПС США представлена літаками В-52Н, В-1 і В-2А.

Бомбардувальники В-52Н можуть нести на борту крилаті ракети повітряного базування великої дальності. Ці літаки були розроблені ще в 50-і роки минулого століття, але і сьогодні вони є основою американської стратегічної авіації. Більш того, прийнято рішення про продовження експлуатації цієї машини до 2040 року. У найближчі роки на модернізацію В-52Н буде витрачено майже 12 млрд доларів.

В-2А - найдорожчий літак у світі. Він виконаний за схемою «літаюче крило» і при його виготовленні активно застосовувалися стелс-технології. У конструкції цього бомбардувальника використані радіопоглинаючі матеріали. Не так давно В-2А пройшли модернізацію. Цей літак призначений для прориву глибоко ешелонованої протиповітряної оборони противника.

В-1В. Надзвуковий літак зі змінюваною стрілкою крила. Ця машина створювалася для подолання ворожої ППО на малих висотах з можливим огинанням рельєфу місцевості. Сьогодні ці літаки переобладнані для ударів неядерними боеприпасами, в строю залишається понад 60 машин В-1В. Планується їх модернізація.

Тактична авіація ВПС США представлена: винищувачами F-15, F-16, F-22A і F-35A, штурмовиками A10 «Thunderbolt», а також розвідувальними літаками.

F-15E Strike Eagle і F-15 Eagle - це перші американські машини четвертого покоління, розроблені ще в 70-х роках минулого століття. Вони призначені для

завоювання панування в повітрі. Жоден з літаків F-15 Eagle ще не було втрачено в повітряних боях, цю машину планують використовувати до 2025 року.

F-16 - наймасовіший винищувач четвертого покоління, він становить кістяк винищувальної авіації ВПС США. Ця машина відрізняється своєю універсальністю, невисокою вартістю і прекрасними льотними характеристиками.

F-22 Raptor - це єдиний винищувач п'ятого покоління, який випускається серійно, цей літак є найдорожчою машиною в своєму класі.

A-10 Thunderbolt II - штурмовик, спочатку призначався для знищення танків та іншої бронетехніки противника. Сучасні модифікації (версії A-10C) цієї машини оснащені сучасним електронним обладнанням, можуть використовувати високоточні боеприпаси. «Бородавочники» планують використовувати до 2028 року [51].

Основним бойовим літаком американського флоту і Корпусу морської піхоти є F / A-18 «Хорнет». Його останні модифікації (E і F) мають досить високі характеристики, це практично новий літак («Супер Хорнет»), а машини ранніх серій (A, B, C) поступово переводять в Девіс-Монтан. Сьогодні на озброєнні авіації ВМС знаходиться приблизно 1 тис. Літаків F / A-18, ще сотня зберігається в Девіс-Монтані [29].

Другим за чисельністю є літак AV-8 «Харрієр». Цей британський літак проводиться в США за ліцензією, їм озброєний тільки Корпусу морської піхоти. Американці дещо модернізували цю машину, сьогодні ВМС США мають у своєму розпорядженні 138 одиницями «Харрієра». Надалі «Харрієри» планують замінити літаками п'ятого покоління F-35, але поки ця програма йде з сильним відставанням від наміченого графіка. КМП поставлено 27 F-35B, авіації флоту - всього шість F-35C.

Найсучаснішим американським протичовневим (2018 р.) літаком є P-8A «Посейдон», поки їх прийнято на озброєння 19 одиниць. Надалі вони повністю замінять легендарні «Оріон». Всього планується побудувати 117 «Посейдо-

ном». Основним літаком радіоелектронної боротьби є EA-18G. Сьогодні на озброєнні сотня таких літаків, їх кількість збільшиться до 117 одиниць. Основним палубним літаком АВАКС є E-2C «Хокай», в наявності є 61 подібна машина. На озброєнні ВМС США є конвертоплан MV-22B «Оспрей», який може сісти на палубу авіаносця. Ця машина є своєрідним гібридом літака і вертольота, вона може злітати вертикально і летіти зі швидкістю літака. Зараз на озброєнні перебуває 184 конвертоплана. Також на озброєнні флоту стоять вертольоти AN-1W / Z «Кобра», кілька сот вертольотів H-60 «Блек Хок», більше двохсот транспортних вертольотів H-53, включаючи 56 вертольотів-тральщиків. Корпус морської піхоти (КМП) складається з чотирьох дивізій, по дві на кожен флот. На озброєнні морських піхотинців 447 танк «Абрамс», більше 4 тис. БМП, 1,5 тис. Знарядь, РСЗО, протитанкові комплекси, ЗРК [59].

До допоміжної авіації ВПС США відноситься авіація спеціальних сил, військово-транспортна авіація, літаки-заправники і тренувальні машини [23].

ВПС США мають у своєму розпорядженні величезним флотом стратегічних і тактичних військово-транспортних літаків, що дозволяє перекидати значну кількість військ і вантажів в будь-яку точку планети. До стратегічних транспортникам відносяться Boeing C-17 Globemaster III і різні модифікації C-5 Galaxy, загальна їх кількість становить приблизно 300 літаків, а до тактичних транспортним літакам відноситься Lockheed C-130 Hercules (500 одиниць).

Крім того, ВПС США мають у своєму розпорядженні приблизно 400 заправними літаками різних видів.

В даний час розвиток військово-повітряних сил США ведеться відповідно до плану «Американські ВПС: виклик майбутньому», він був прийнятий в 2013 році.

У цьому документі наголошується стрімкий розвиток науково-технічного прогресу, нестійкість геополітичної обстановки в світі, збільшення кількості локальних конфліктів і ролі авіації в них [23].

У найближчих планах керівництва ВПС США досягнення повної укомплектованості ВВС досвідченими пілотами, для чого планують підвищити їх грошове забезпечення. Велика увага приділяється підготовці нових операторів БПЛА і усунення дефіциту цієї спеціальності у військах [59].

Для підвищення кваліфікації льотчиків і операторів БПЛА планується приділяти більше уваги їх підготовці на спеціальних тренажерах і засобах комп'ютерної імітації. Велика увага приділяється відпрацюванню протидії засобам ППО.

У найближчі роки (до 2024) ВВС США планують закупити понад 1700 нових літаків п'ятого покоління F-35 Lightning II. Є інформація, що американці планують приступити до розробки винищувача шостого покоління і деякі компанії вже проявили зацікавленість цим проектом [46].

Якщо говорити про інші перспективні машинах, то міністерство ВВС США сподівається на якнайшвидше завершення програми створення нового стратегічного бомбардувальника LRS-B. Він повинен буде замінити занадто дорогий B-2. Хоча, слід зазначити, що концепція застосування LRS-B поки ще не відпрацьована.

Багато уваги в планах на майбутнє американські стратеги приділяють розвитку безпілотної авіації. У планах збільшення кількості подібних ЛА і повна заміна MQ-1 Predator на MQ-9 Reaper [46].

Ймовірно, продовжитися розробка крилатої ракети нового покоління, якої буде озброєний бомбардувальник B-52.

Ще одним перспективним напрямком вважається розробка гіперзвукового зброї, яке зможе вражати супротивника за рахунок високої кінетичної енергії.

3.4. Спецпідрозділи військово-повітряних сил армії США

101-я повітряно-десантна дивізія армії США «Кричущі орли». 101-я повітряно-десантна дивізія «Кричущі орли» (101st Airborne Division) під команду-

ванням генерала Лі була сформована в 1942 році, через кілька днів після створення 82-ї повітряно-десантної дивізії («Всеамериканської»). Посилена 501-м і 506-м полками повітряної піхоти (Parachute Infantry Regiment; PIR), 101-а дивізія була відправлена до Великобританії. В ніч з 5 на 6 червня 1944 дивізія на чолі зі своїм командиром генералом Максвеллом Тейлором десантувалася над Нормандією і вступила в запеклі бої з німецькими військами. До середини липня, коли дивізія повернулася в Англію, її втрати склали близько половини особового складу. У вересні 1944 року «Кричущі орли» взяли участь в операції «Город» («Market Garden») під Арnhem, маючи своїм завданням захопити й утримати мости Ейндховен і Вегель через Рейн. І на цей раз десантники понесли великі втрати [51].

У грудні дивізія була спішно перекинута до бельгійського міста Бастонь в Арденнах. Оточені переважаючими силами противника, під безперервним арт-обстрілом і бомбардуваннями з повітря, десантники протрималися до підходу американських частин, вписавши в історію дивізії одну з найбільш славних її сторінок. Після капітуляції Німеччини 101-а дивізія повернулася в США і наприкінці 1945 року була переведена у резерв [43].

Між 1948 і 1956 роками дивізію тричі повертали в стрій і знову переводили в резерв, поки 21 вересня 1956 року вона не була остаточно зарахована до складу діючої армії. В той момент дивізія складалася з п'яти бойових полків, п'яти артилерійських батарей і п'яти батальйонів управління та підтримки [54].

25 липня 1965 року 1-а бригада 101-ї дивізії (дивізію на той час реорганізували і розбили на три бригади) була розгорнута у В'єтнамі і включена до складу групи «Орегон» (1-я бригада 101-ї дивізії, 3-я бригада 25-ї піхотної дивізії і 196-а піхотна бригада). До листопада 1967 року під В'єтнамі воювала вже вся дивізія цілком. В ході війни десантників 101-й все частіше залучали до участі не в парашутних, а в вертолітних десантах, оскільки командування дотримувалося думки, що широке використання вертольотів допоможе підвищити мобільність десантних частин. У серпні 1968 року 101-я повітряно-десантна

дивізія стала 101-ї аеромобільної дивізії. Її особовий склад брав участь у всіх серйозних боях з В'єтконга. 10 березня 1972 року останній «кричущий орел» покинув В'єтнам [51].

У 1977 році дивізія була перейменована в 101-ю повітряно-штурмову дивізію (101st Air Assault Division) і в даний час входить до складу 18-го повітряно-десантного корпусу, який відноситься до сил швидкого реагування США. 101-а дивізія - єдине в американській армії підрозділ, здатний виробляти десантування з вертольотів. Вона складається з восьми бойових полків, однієї роти десантників з досвідом затяжних стрибків, трьох артилерійських батальйонів, одного батальйону протиповітряної оборони і одного інженерного батальйону. Крім того, 101-а дивізія розпорядженні військово-повітряної бригадою, транспортним підрозділом (вертольоти «Блекхок»), групою штурмових вертольотів («Апач» і «Кобра») і загonom розвідки і координації (вертольоти «Апач» і «кіова»).

101-я повітряно-штурмова дивізія - унікальний підрозділ, за зразком якого створювалися британські, французькі і радянські аеромобільні частини [54].

82-я повітряно-десантна дивізія армії США. Перше повітряно-десантний підрозділ американської армії - досвідчений парашутний взвод (Parachute Test Platoon) - було офіційно сформовано 25 червня 1940 року в Форт-Беннінг з числа солдатів 29-го піхотного полку. З 200 добровольців до лав взводу потрапили 2 офіцери і 48 рядових. 29 червня вони зробили перший груповий стрибок. На базі взводу стали формуватися нові повітряно-десантні частини, і протягом 1941 року було створено і підготовлені 501-й, 502-й, 503-й і 504-й батальйони повітряної піхоти (Parachute Infantry Battalion; ПІВ). У 1942 році ці підрозділи розрослися до полків по три батальйони в кожному. Саме 1942 рік став переломним в історії американських повітряно-десантних сил - всі частини були передані під загальне командування, і з них сформували дві дивізії - 82-ю (82nd Airborne Division) (названу «Всеамериканської») і 101-ю («Кричущі орли»). У листопаді 1942 року 509-й батальйон провів першу в історії американської армії

повітряно-десантну операцію в Північній Африці. У 1943 році були створені ще три повітряно-десантні дивізії - 11-я («Ангели»), 13-я («Чорні коти») і 17-я («Кіготь»)[49].

82-а дивізія, зробивши кілька висадок на Сицилії і в Італії, була перекинута в Англію одночасно зі 101-й для участі в операції в Нормандії. У червні 1944 року дивізії були посилені 12-й парашутної бригадою. Тим часом 11-а дивізія воювала на Тихому океані, 17-я закінчувала підготовку особового складу, а в 13-й відбувалися кадрові перетасовки [37].

6 червня 1944 року 82-я і 101-я дивізії десантувалися над Нормандією і, незважаючи на великі втрати, виконали своє завдання. У серпні 1944 року американські та британські десантники, об'єднану в 1-ю повітряно-десантну армію, висадилися в Провансі, а в вересні 82-я і 101-я дивізії взяли участь в проваленій операції «Город» («Market Garden») під Арnhem . Після цього американські десантники використовувалися в якості елітної піхоти і добре проявили себе в боях під Бастон (101-я) і на Ельбі (82-я). Два повітряно-десантних підрозділів - 11-а дивізія і 503-й полк - діяли в цей же час на Тихому океані. 503-й полк провів три оперативних розгортання, з яких найбільше відомий десант на Коррехідор в лютому 1942 року [49].

Коли в 50-х роках вибухнула війна в Кореї, 187-ї повітряно-десантний полк двічі висаджував десант, щоб зупинити «людські хвилі» китайських добровольців. У квітні 1965 року 82-а дивізія висадилася в Санто-Домінго для відновлення порядку. Три роки по тому 3-тя бригада 82-ї дивізії була відправлена до В'єтнаму, де провела 22 місяці і брала участь у багатьох боях, поки в грудні 1969 року її не зміна 4-я бригада. У 1983 році 2-я бригада десантувалася на Гренаду і протягом декількох днів повністю придушила опір кубинців, які перебували на острові [37].

101-я повітряно-десантна дивізія, кілька разів переводили зі складу діючої армії в резерв і назад, влітку 1965 року була спрямована до В'єтнаму і відзначилася у багатьох операціях, наприклад під час в'єтконгського настання «Тет» в

січні 1968 року. У липні 1969 року дивізія була перетворена в 101-ю аеромобільну дивізію і залишалася у В'єтнамі до 1972 року. 173-а повітряно-десантна бригада під час В'єтнамської війни брала участь у всіх великих операціях з нанесення точкових ударів і записала на свій рахунок перший досконалого американцями з часів війни в Кореї бойове десантування [47].

На сьогоднішній день 82-а дивізія залишається єдиним парашутно-десантним підрозділом армії США і очолює сили швидкого реагування, в той час як 101-а дивізія спеціалізується на вертолітних десантах. Обидві дивізії розквартировані в Форт-Брегг (Північна Кароліна) і входять до складу 18-го повітряно-десантного корпусу [44].

Команда оперативного контролю ВПС США. Підрозділи спеціального призначення ВПС США діють у складі 1-го крила спеціальних операцій (1st Special Operation Wing; SOW), яке підпорядковується Об'єднаному командуванню спеціальних операцій. Крило складається з трьох ескадронів, кожен з яких має власну команду оперативного контролю (Combat Control Team; CCT), в завдання якої входить визначення та розмітка зон висадки десанту. Ці порівняно недавно створені і мало відомі підрозділи діють аналогічно «слідопитам» часів Другої світової війни. Команди «слідопитів», що входили до складу кожного американського повітряно-десантного підрозділу, висаджувалися попереду основних сил, щоб розмітити місця висадки десанту і направляти підлітають літаки. «Слідопити» успішно діяли в Кореї, а потім у В'єтнамі, де в кінці 60-х років кожна авіагрупа мала власну оперативну команду. Ці підрозділи виконували й інші завдання: проводили глибоку розвідку території противника (часто здійснюючи нічні стрибки), визначали місця висадки вертолітних десантів і наводили бойові літаки на цілі [44].

За прикладом армії, командування ВПС США в 1956 році створило власні команди оперативного контролю. Під час війни у В'єтнамі ці команди разом з Силами спеціального призначення США брали участь у реалізації програми зі створення груп самооборони з місцевих жителів (Civilian Irregular Defense

Groups; CIDG). Бійці команд розсіювалися по зайнятій В'етконгу території, щоб організувати там партизанські загони з місцевого населення, а потім координували дії цих загонів і їх постачання з повітря [52, с.181].

У 70-ті роки сфера діяльності команд оперативного контролю ВВС ще більш розширилася завдяки прогресу в області електронних засобів зв'язку. Вони брали активну участь у вторгненні на Гренаду і в Панаму. Останнім бойовим завданням стала для них операція «Буря в пустелі», під час якої більше десятка команд діяли за лінією фронту в глибині іракської території. Бійці розмічали посадочні майданчики для вертольотів 101-ї повітряно-штурмової дивізії і встановлювали радіомаяки для наведення американських бомбардувальників [47].

Сьогодні в військово-повітряних силах США служить близько 300 бійців команд оперативного контролю. Волонтерів набирають з числа курсантів авіаційного училища або зі складу підрозділів ВПС. Кандидати проходять 18-тижневий попередній відбір в училище ВПС в Кислер, за час якого відсівається половина бажаючих. Тих, хто залишився направляють на 8-тижневі спеціалізовані курси в Попі (Північна Кароліна). Отримавши кваліфікацію парашутистів в Форт-Брегге (за п'ять стрибків), майбутні бійці освоюють засоби зв'язку і озброєння, навчаються організації засідок, розмітці посадочних майданчиків і участі в вертолітних операціях. Крім того, від бійців цього елітного підрозділу потрібні хороша фізична підготовка, кваліфікація інструктора-десантника і бездоганне знання всіх правил федерального авіаційного управління США.

Команди оперативного контролю розквартировані як на території США в Хёрберте, Літл-Року і Нортоні, так і за кордоном на базах ВПС Кларк (Філіппіни), Говард (Панама) і Рейн-Майн (Німеччина) [31].

РОЗДІЛ 4. ВІЙСЬКОВО-МОРСЬКІ СИЛИ АРМІЇ США

4.1. Структура ВМС армії США

Загальна організаційна структура ВМС США залишалася практично незмінною за 200 років їх існування. Поточні зміни стосуються головним чином внутрішньої структури ряду основних органів управління (штабів) і окремих командувань вищої та середньої ланки (реорганізованих або знову сформованих). Військово-морські сили включають флот (United States Navy) і морську піхоту (United States Marine Corps), що складаються з формувань регулярних сил і резерву. При цьому командування МП, бойове застосування якої передбачається, як правило, спільно з силами флоту, має власні (відокремлені) органи управління та оперативні (експедиційні) формування і за своїм особливим статусом формально прирівнюється до окремого виду збройних сил. Командувач МП (комендант), як і начальник штабу (НШ) ВМС, є членом комітету начальників штабів (КНШ). Берегова охорона (БОХР) США в мирний час знаходиться у веденні міністерства внутрішньої безпеки і переходить в оперативне підпорядкування військово-морських сил з настанням надзвичайної обстановки або в разі війни. Чисельність особового складу регулярних ВМС до середини 2008 року досягала 332 тис. Чоловік (офіцерів 51 тис.), Резерву - 127 тис. Військовослужбовців. Комплектування морської піхоти США підтримується на рівні 175 тис. Чоловік (в резерві близько 40 тис.). Структура управління ВМС США досить складна, якщо не сказати, заплутана. Відповідно до адміністративної організацією збройних сил ВМС США зведені в два основних флоту - Атлантичний і Тихоокеанський, які об'єднують однорідні підводні, надводні, повітряні сили і сили морської піхоти. В даний час ВМС США мають у своєму розпорядженні також чотирма міжфлотскими і десятьма береговими командуваннями центрального підпорядкування (начальнику штабу ВМС). Оперативні сили (Флот) (Operating Forces):

- Командування військово-морських сил США (US Fleet Forces Command, колишній Атлантичний флот)
- Тихоокеанський флот (Pacific Fleet)
- Командування резерву ВМС (Naval Reserve Force)

- Командування досвідчених сил (Operational Test & Evaluation Forces)
 - командування сил спеціальних операцій (Naval Special Warfare Command)
 - командування бойового застосування інформаційних систем (Naval Network Warfare Command)
 - командування ВМС в Європейській зоні (US Naval Forces Europe)
 - командування ВМС в зоні об'єднаного центрального командування (US Naval Forces Central Command)
 - командування морських перевезень (Military Sealift Command)
- Берегові командування (The Shore Establishment):
- Навчальний командування (Naval Education and Training Command)
 - командування метеорології та океанографії (Naval Meteorology and Oceanography Command)
 - командування розвідки (Office of Naval Intelligence)
 - Командування юридичної служби (Naval Legal Service Command)
 - Командування кораблебудування і озброєнь (Naval Sea Systems Command)
 - Авіаційно-технічне командування (Naval Air Systems Command)
 - Командування космічних засобів і систем бойового забезпечення (Space & Naval Warfare Systems Command)
 - Командування протиповітряної і протиракетної оборони (Navy Air and Missile Defense Command)
 - командування постачання (Naval Supply Systems Command)
 - Інженерно-будівельне командування (Naval Facilities Engineering Command)

- Головне управління кадрів (Bureau of Naval Personnel)
- Головне медичне управління (Bureau of Medicine and Surgery)
- Програма стратегічних систем (Strategic Systems Programm)
- Військово-морська академія (United States Naval Academy)
- Центр бойового застосування авіації ВМС (Naval Strike & Air Warfare Center)
- Командування груп безпеки (радіоелектронної розвідки) (Naval Security Group Command)
- Військово-морська обсерваторія (United States Naval Observatory)
- Військово-морський центр безпеки (Naval Safety Center) [57].

З моменту створення Атлантичного флоту в 1906 році його статус багато разів змінювався. Остання зміна відбулася в 2006 році, коли посаду командувача Атлантичним флотом (COMLANTFLT) була трансформована в посаду командувача силами флоту США (COMUSFLTFOR.COM). При цьому його повноваження були істотно розширені. Перебуваючи, як і командувач Тихоокеанським флотом, в прямому підпорядкуванні начальника штабу ВМС, командувач силами флоту США є його головним радником з питань комплектування особовим складом, навчальної підготовки, тилового забезпечення і підготовки до оперативного розгортання всіх сил американського флоту, займаючись в цьому відношенні сили і Атлантичного, і Тихоокеанського флоту. Крім того, на нього покладаються обов'язки по оперативному керівництву формуваннями (компонентами) ВМС у складі об'єднаних збройних сил (USJFCOM - U. S. Joint Forces Command), Північного (U. S. Northern Command) і Стратегічного (U. S. Strategic Command) командувань США. В адміністративному відношенні безпосередньо командуванню сил флоту США підпорядковані фактично тільки сили Атлантичного флоту, а також два міжфлотських (морських перевезень і мінно-тральних / протичовнових сил) і п'ять берегових (розробки концепцій

бойового застосування флоту, бойового застосування інформаційних мереж, забезпечення експедиційних сил флоту, боєприпасів, метеорології та океанографії) командувань [40].

Відповідно до оперативної організації боєздатними силами Атлантичного і Тихоокеанського флотів формуються командування ВМС у складі командування об'єднаних ЗС США (USJFCOM), а також головних командувань ЗС США в зонах Європи (USEURCOM), Центральної і Південної Америки (USSOUTHCOM), Тихого океану (USPACCOM) і Центрального (USCENTCOM). Вищими оперативними об'єднаннями в ВМС США є оперативні флоти. Вищим оперативним об'єднанням ВМС США є оперативні флоти, які комплектуються кораблями, допоміжними судами, частинами і підрозділами ВМС на ротаційній основі. Вони включаються до складу оперативних флотів після проведення повного циклу бойової підготовки в районах постійної дислокації і визнання придатними до бойової служби. Термін служби в складі оперативних флотів становить зазвичай до шести місяців. Командування військово-морських сил США (колишній Атлантичний флот) формує:

- 4-й флот (Південна Атлантика, Карибське море і південно-східна частина Тихого океану)

- 6-й флот (Середземне море).

Тихоокеанський флот формує:

- 3-й флот (східна та центральна частина Тихого океану)

- 5-й флот (північно-західна частина Індійського океану)

- 7-й флот (західна частина Тихого океану).

У складі оперативних флотів формуються оперативні з'єднання, групи і загони. Оперативним з'єднанням присвоюються номери відповідно до номером оперативного флоту (20, 30, 40, 50, 60 і 70-е), а оперативні групи та загони позначаються похідними від них номерами (60.1 оперативна група, 50.2.1 операти-

вний загін). На базі сил Атлантичного флоту формуються оперативні флоти: 2-й (розгортається в Північній Атлантиці), 4-й (в Південній Атлантиці, Карибському басейні і в південно-східній частині Тихого океану), 6-й (в Середземному морі). На базі сил Тихоокеанського флоту формуються оперативні флоти: 3-й (в східній і центральній частинах Тихого океану), 5-й (в північно-західній частині Індійського океану), 7-й (в західній частині Тихого океану). Різні оперативні з'єднання, групи і загони (АУС, АДС, АУГ, Еуг, КУГ, сил ПЛЮ, МП, забезпечення і обслуговування та інші) в складі оперативних флотів комплектуються на ротаційній основі кораблями (надводними і підводними), допоміжними судами (в тому числі корпусу морської піхоти), частинами і підрозділами (авіаційними, морської піхоти, ССО і забезпечення експедиційних сил ВМС). Всі ці сили включаються до складу оперативних флотів по завершенні ними повного циклу бойової підготовки в районах постійної дислокації і сертифікації на готовність до розгортання в передові райони (зазвичай на термін до шести місяців). Всім оперативним з'єднанням присвоюються номери відповідно до номером оперативного флоту (20, 30, 40, 50, 60 і 70-е), а оперативні групи та загони позначаються номером, похідним від номера з'єднання (наприклад, 60.1 оперативна група, 50.2.1 оперативний загін). Окремі загони катерів і підрозділи сил БОХР США також періодично розгортаються в передові райони і відпрацьовують бойові дії спільно з силами флоту в операціях із забезпечення безпеки на морі. Оперативні флоти призначені для дій в морських або комбінованих операціях на ТВД самостійно або в складі об'єднаних оперативних з'єднань різних видів ЗС в своїй зоні відповідальності (JTF - Joint Task Force). Здійснюючи маневр, вони можуть, у міру необхідності підсилювати один одного. Наприклад, 5-й флот часто посилюється сполуками або групами 6-го і 7-го флотів, а / а 4-й - силами 2-го і 3-го (при вирішенні завдань оборони Північноамериканського континенту 3-й флот, як і 2 -й, передається а склад командування сил флоту США). У зонах особливої напруженості в обстановці за участю сил зі складу окремих груп або загонів оперативних флотів Сполучених Штатів і ВМС союзних держав формуються з'єднання коаліційних ВМС. Зокрема, в зоні

ОЦК створюються 150, 152 або 158-е, а в зоні ЦіПА - 138, 139 або 140-е з'єднання, в тому числі міжвідомчі (за участю сил БОХР, митної та інших служб). Такі сполуки можуть формуватися і в інших зонах (наприклад, в Африканській зоні в 2008 році зі створенням так званої африканської бази партнерства - APS - було сформовано 365 о. с. у Центральній і Західній Африці, потім і 363 о. С. В Південно- Східній Африці, в основному за участю сил 6-го оперативного флоту) [42].

4.2. Пункти базування флоту.

Атлантичне узбережжя США:

Командування сил флоту США

- Норфолк - головна база Командування сил флоту США
- Літл-Крік (Амфібійна)
- Мейпорт
- Кінгс-бей
- Рота (передова)
- Неаполь (передова) Пункти базування
- Кі-Уест
- Гуантанамо Тихоокеанський флот
- Сан-Дієго
- Бремертон
- Бангор
- Коронадо (Амфібійна)
- Перл-Харбор - головна база Тихоокеанського флоту США
- Апра (передова)

- Йокосука (передова) Пункти базування
- Бахрейн (Центральне командування)

ВМС США є найчисленнішим на планеті. На початку 2013 року в його складі було 597 кораблів різних типів і класів:

- 10 атомних авіаносців (в 2016 був введений до складу флоту одинадцятий - «Джеральд Р. Форд»);
- 22 крейсера;
- 62 есмінця;
- 17 фрегатів;
- 3 корвета;
- 14 атомних підводних човнів-ракетноносців;
- 58 багатоцільових підводних човнів;
- 1 фрегат першого класу;
- 14 десантних кораблів;
- 17 вертольотоносців;
- 12 тральщиків.

Щоб дати уявлення про силу і численності військово-морських сил США, можна навести такий факт. У 2009 році загальна водотоннажність американського флоту було в тринадцять разів більше, ніж сумарна водотоннажність інших ВМФ йдуть в рейтингу слідом за ним. Флот відповідає за один з компонентів ядерної тріади - підводні човни з балістичними ракетами (ПЛАРБ) [40].

Сьогодні на озброєнні ВМФ США знаходиться 14 підводних човнів типу «Огайо», кожна з них несе 24 ракети «Трайден-2» з вісьмома бойовими блоками. Підводні човни порівну поділені між флотами: половина з них на ТОФ, а інша - на АФ. З чотирнадцяти підводних ракетноносців дві постійно знаходяться

на поточному ремонті, а десять - на бойовому чергуванні. За договором СНО-1 ще чотири подібні субмарини переобладнані під крилаті ракети «Томагавк». Два підводних човна перебувають на Тихоокеанському флоті і дві стоять на озброєнні - США лідирують за кількістю багатоцільових підводних човнів, американський ВМФ має їх у своєму складі 53 одиниці. Найдосконалішими з них є МПЛАТРК типу «Сі Вулф», але їх всього 3 одиниці. Програма будівництва даних підводних човнів була заморожена через надзвичайно високу ціну цих кораблів. Спочатку планувалося побудувати 32 штуки. Замість цих кораблів в даний час будуються підводні човни типу «Вірджинія». Їх характеристики дещо скромніші, ніж у «Сі Вулфа», а й коштують вони набагато дешевше. Американці планують побудувати до сорока підводних човнів типу «Вірджинія». Велика частина американських багатоцільових підводних човнів - це субмарини типу «Лос-Анджелес». Вони вважаються застарілими, їх поступово списують [40].

Всі американські МПЛАТРК можуть стріляти з торпедних апаратів проти-корабельними ракетами «Гарпун» і ракетами «Томагавк». Справжньою гордістю і символом могутності американського флоту є атомні авіаносці. Сьогодні в складі ВМС США знаходиться 10 авіаносців класу «Німіц». П'ять з них стоїть на озброєнні Тихоокеанського флоту, а п'ять - Атлантичного. У 2016 році до складу флоту був введений авіаносець «Джеральд Р. Форд», який відноситься до нового класу подібних кораблів [35, с. 117].

В даний час до складу ВМС США входить 22 крейсера типу «Тікондерога», дванадцять з яких входить до складу Тихоокеанського флоту, а десять - на Атлантичного. Кожен подібний крейсер оснащується системою «Іджіс» і має дві установки Мк41 по 61 ракетної осередки в кожній [37].

Основним кораблем надводного флоту США є есмінець типу «Арлі Берк». Сьогодні американський флот має в своєму розпорядженні 62 подібними кораблями, останній з них був прийнятий на озброєння в 2012 році. 27 есмінців знаходяться в складі Атлантичного флоту, 35 - Тихоокеанського. Програма бу-

дівництва цих кораблів ще далека від завершення, всього планують спустити на воду 75-100 есмінців. Кожен з цих кораблів має систему «Іджіс» і пускову установку Mk41 і може нести близько 90 ракет. 22 есмінця мають систему «Іджіс», здатну виконувати завдання ПРО. Реалізується програма будівництва нового есмінця «Зумвалт», який має вельми футуристичний зовнішній вигляд через використання технологій «стелс». «Зумвалт» мають дуже високі бойові і технічні характеристики, але цей проект викликає багато критики через його високу вартість [28].

Спочатку планувалося побудувати 32 подібних корабля, але поки намічено будівництво тільки трьох. Фрегати в американському флоті представлені кораблями типу «Олівер Перрі». Багато експертів називають цей корабель найневдалішим за післявоєнний період. Зараз в строю 15 таких кораблів, ще 16 знаходяться в резерві. Ці фрегати, швидше за все, в найближчі роки будуть виведені зі складу флоту. Сьогодні в США реалізуються два проекти корветів: «Фрідом» і «Індепенденс». Побудовано два корабля «Фрідом» і один «Індепенденс». Американське військове керівництво поки не може зробити вибір на користь одного з них. Планується побудувати 55 кораблів, але, швидше за все, ця програма буде урізана - кораблі дуже дорого коштують. В даний час США має в своєму розпорядженні найпотужнішим у світі флотом десантних суден. ВМС США має в своєму складі кілька видів десантних кораблів. Найбільшими є універсальні десантні кораблі, ще є вертолітно-десантні судна і десантні транспортно-доки [35].

Тральщики ВМС США представлені кораблями типу «Авенджер». Всі вони базуються на Тихому океані [28].

Особливий човновий ескадрон ВМФ США. Думка про створення спеціальних підрозділів для доставки і евакуації диверсантів вперше з'явилася у командування ВМФ США ще під час другої світової війни, але тоді вона так і не була реалізована. На Тихому океані підривників-підводників висаджували па зайнятих японцями островах з торпедних катерів або підводних човнів [4].

Кількома десятиліттями опісля ефективні дії команд SEAL («морських котиків») у В'єтнамі спонукали флот відновити програму по створенню бойових одиниць, спосіб швидко доставити командос до місця проведення операції і так само швидко вивезти [4].

У 1969 році була створена невелика флотилія, що складалася спочатку з малих неозброєних судів. Вони ідеально підходили для пересування в заболоченій дельті Меконгу, а керували ними «морські котики» схвально відгукувалися про великому радіусі дії і скритності. Як правило, судна флотилії використовувалися для глибокої розвідки, протипартизанських операцій і мінування доріг і підходів до таборів противника [32].

У світлі досягнутих успіхів було сформовано чотири підрозділи з 200 бійців SEAL, об'єднаних згодом в 1-й особливий човновий ескадрон [4].

Спочатку ескадрон використовував в своїх операціях малі надувні човни та середні десантні судна з двигуном потужністю 300 л. е., пізніше - судна типу «Бостонський китобій» (5 м, двигун 40-80 к. с.), «СТЕБ» (8 м, два двигуна по 325 л. с.) і більші і краще озброєні середні суду підтримки SEAL (11 м, два двигуна по 325 л. с.). В останні роки до них додалися швидкісні судна типу «Морський лисиць» і підводні буксирувальні снаряди «Екскалібур», здатні діяти на глибині до 60 метрів. (Саме вони використовувалися під час війни в Перській затоці для доставки команд розвідників-підводників до узбережжя Кувейту.) [4].

В даний час в складі 1-й і 2-ї груп спеціальних операцій ВМФ США діють два особливих човнових ескадрону (Special Boat Squadron; SBS), в кожен з яких входить по три особливих човнових команди (Special Boat Unit; SBU).

1-й ескадрон розміщується на базі Коропадо (Сан-Дієго, Каліфорнія) і включає в себе 11-ю команду, розквартирваних на острові Марк (Каліфорнія), 12-ю і 13-ю команди на базі Коронадо. Один підрозділ 1-го ескадрону знаходиться на базі Субик-Бей на Філіппінах. 2-й ескадрон розміщується на базі

Літл-Крік (Норфолк, Вірджія), де розквартировані 21-я і 23-я команди. 22-я команда розташована в Новому Орлеані і служить резервною і тренувальною частиною. Передова база 2-го ескадрону знаходиться в Пуерто-Ріко [31].

Ті, що бажають служити в особливих човнових ескадронах, групах підривників-підводників і командах SEAL проходять жорсткий відбір і серйозну підготовку. Курс навчання триває 23 педелі (з них перші чотири тижні кандидати проходять тести на фізичну і психологічну придатність, а п'ята, неофіційно іменована «мотиваційною», визначає, чи буде прийнятий кандидат на службу).

Підготовка проводиться на острові Сан-Клементе і включає навчання проведенню рейдів, партизанській війні, підривній справі і підводного плавання. Крім того, курсанти опановують майстерність парашутистів (більшість з них має досвід зтяжних стрибків) і бойових аквалангістів. Після закінчення навчання бійців розподіляють по частинах, де вони отримують додаткові навички за частиною навігації, зв'язку, експлуатації підводних буксирувальних снарядів і користування аквалангами замкнутого циклу [33].

Основне завдання особливих човнових ескадронів - якомога більш приховано доставити команду «морських котиків» до місця операції, будь то берег річки або океану, а потім евакуювати, прикриваючи при необхідності вогнем [47].

4.3. Спецпідрозділи ВМС армії США.

Американська команда «морських котиків» SEAL. Хоча офіційно команди SEAL (SEa, Air, Land - море, повітря, земля; аббревіатура читається як «seal» - «морський котик») були створені 1 січня 1962 року по наказу президента Кеннеді, історія цих підрозділів сходить до 1942 року, коли військово -морський флот США сформував з 17 бійців групу для розчищення прибережних вод і берегової смуги в місцях висадки десанту, що отримала назву Команда підривників ВМФ (Navy Combat Demolition Unit; NCDU) [4].

Бойове хрещення сталося 11 листопада 1942 року, коли 16 нирців з Команди підрильників-підводників (Underwater Demolition Team; UDT) відкрили шлях для висадки союзників в Африці. Інші команди діяли в цей же час на Тихому океані, а в червні 1944 року бійці UDT розчищали пляжі і гавані перед висадкою в Нормандії.

Більшу частину команд розформували після закінчення другої світової війни, але кілька залишилися в строю взяли участь в Корейській війні і в диверсійно-розвідувальних операціях в портах комуністичного Китаю. У 1955 році базувалися перш на островах Тай-чунь на тайванській території Команди підрильників-підводників були переведені на базу Субик-Бей на Філіппінах. Тоді ж командування прийшло до висновку, що бойові завдання команд необхідно розширити, взявши за зразок розвідників морської піхоти, які після висадки на берег вступають в бій [4].

Війна у В'єтнамі дозволила «морським котикам» показати себе. За п'ять років вони успішно провели 153 бойові операції, знищивши понад 1000 в'єтконівців, стільки ж захопивши в полон і втративши одного бійця. Повернувшись після В'єтнаму в США, команди SEAL брали участь у багатьох навчаннях військ НАТО. Поступово все команди UDT були перетворені в команди SEAL. У 1983 році «морські котики» брали участь в операції «Гідна справа» на Гренаді, в 1989 році захопили військовий аеропорт в столиці Панамі, а в лютому 1991 року стали першими солдатами анти іракської коаліції, які вступили до столиці Кувейту [4].

Команди «морських котиків» входять до складу двох груп спеціальних операцій ВМФ США (Naval Special Warfare Groupe) - 1-й (тихоокеанської, базується в Коронадо, Каліфорнія) і 2-й (атлантичної, базується в Літл-Крік, Вірджінія) - і підкоряються безпосередньо верховному командуванню флоту (USSCOM). Кожна група складається з трьох команд SEAL, трьох особливих човнових флотилій, одного загону постачання і однієї ескадрильї легких штурмових вертольотів. 6-я команда SEAL спеціалізується на антитерористичних

діях; вона постійно прикомандирований до загону «Дельта» і Об'єднаному командуванню спеціальних операцій (Joint Special Operations Command Control). Крім того, окремі команди «морських котиків» розквартировані в Шотландії, Португалії та на Філіппінах. Загальна чисельність всіх підрозділів SEAL становить близько 2900 осіб. Бойова команда «морських котиків» налічує 27 офіцерів і 156 солдатів, розбитих на п'ять взводів [4].

Програма навчання та відбору «морських котиків» відрізняється суворістю. Здолати її вдається тільки половині тих 20% кандидатів, які пройшли первинний відбір. Курс вимагає залізної витримки і сили волі. У сумнозвісну «пекельні тиждень» (шостий тиждень курсу) бійці можуть спати чотири години за шість днів! Бійці SEAL навчаються кілька років і освоюють за цей час всі тонкощі прибережної розвідки, організації бойових рейдів і десантування з повітря з розкриттям парашута на великих і малих висотах. Американські «морські котики» представляють собою справжню еліту морського десанту і користуються заслуженою повагою бійців інших спецпідрозділів.

Розвідка морської піхоти США. У липні 1941 року 225 морських піхотинців після курсу підготовки на базі ВМФ і ВВС Лейкхерст отримали «крильця». 15 серпня того ж року Корпус морської піхоти сформував 1-й парашутний батальйон, а в жовтні - 2-й батальйон. Незабаром 1-й батальйон перекинули на Тихий океан, і влітку 1942 року він взяв участь в боях з японцями на Гуадалканалі. Успіхи цього батальйону справили таке враження на командування, що у вересні 1942 року був створений ще один - 3-й парашутний батальйон.

1 квітня 1943 року всі три батальйони об'єднали в 1-й парашутний полк, який воював як елітна піхота, а потім, до січня 1944 року, відбивав у японців острова Тихого океану. У лютому 1944 року полк розформували, але його бійці згодом склали кістяк 5-ї бригади морської піхоти [40].

Одночасно формувалися підрозділи глибокої розвідки, бійців яких називали рейдерами. У серпні 1942 року 1-й рейдерський батальйон бився разом з 1-м парашутним батальйоном на Гуадалканалі. У березні 1942 року чотири рей-

дерських батальйону були об'єднані в 1-й рейдерське полк морської піхоти (1st Marine Raider Regiment). Це підрозділ зіграло велику роль в захопленні тихоокеанських ОСТДОВОВ і було розпущити в січні 1944 року після операції на Соломонових островах.

Але і після розпуску спеціальних підрозділів Корпусу морської піхоти морські піхотинці продовжували нести службу в одній з двох рекогносцирувальна рот морського десанту на 1-м (Атлантичному) або 2-м (Тихоокеанському) військових флотах США [5].

У 1957 році 1-я рекогносцирувальна рота морського десанту (1st Amphibious Reconnaissance Company) отримала назву 1-ї роти сил рекогносцировки (1st Force Reconnaissance Company). У 1965 року рота була відправлена до В'єтнаму, де діяла до серпня 1970 року. Пізніше були сформовані ще дві роти. 3-я рота воювала у В'єтнамі з квітня 1967 року по серпень 1970-го в складі 3-ї дивізії морської піхоти. Пізніше всі ці підрозділи отримали назву «розвідка морської піхоти»[5].

В даний час Корпус морської піхоти США в своєму розпорядженні три батальйонами розвідників (Marine Recon Battalion), які приписані до кожної з трьох дивізій морської піхоти, але підпорядковуються безпосередньо командуванню Атлантичного і Тихоокеанського флотів. Кожен батальйон складається з чотирьох рот (плюс одна рота резерву, яка може бути мобілізована в разі війни), а кожна рота - з трьох взводів. Взвод ділиться на чотири команди по чотири людини. Розвідників - цю еліту Корпусу морської піхоти - набирають з числа солдатів, які відслужили два роки в морській піхоті. Кожен з них крім повітряно-десантної підготовки повинен володіти декількома військовими спеціальностями [5].

4.4. Об'єднане командування спеціальних операцій (JSOC) США

Вивчення досвіду останніх військових конфліктів за участю США показує, що армія цієї країни все частіше використовує абсолютно нову тактику ведення

бойових дій: захоплення панування в повітрі з наступним придушенням військових об'єктів супротивника авіацією і тактичними ракетами. Аналітики вже назвали подібну тактику «війною шостого покоління», коли відсутня чітко окреслена лінія фронту, а наземні армійські частини виконують в основному охоронні і блокують функції. При цьому дії на території ворога найчастіше покладаються на підрозділи спеціального призначення, які можуть виконувати найрізноманітніші завдання - починаючи з знищення ключових військових об'єктів і закінчуючи захопленням або усуненням політичних і військових лідерів [63].

Дуже цікаво розглядати структуру спецназу саме США як країни, яка першою стала використовувати тактику «війни шостого покоління». Ще в 1987 р в структурі збройних сил США було створено Командування спеціальних операцій (US SOCOM - United States Special Operations Command). Тоді ж була заснована і посада помічника міністра оборони за спеціальними операціями і конфліктами низької інтенсивності. US SOCOM підпорядковані командування спецоперацій армії, військово-повітряних сил і військово-морського флоту, а також Об'єднане командування спеціальних операцій (JSOC - Joint Special Operations Command), на яке, імовірно, покладені організація та проведення антитерористичних дій і контроль за зброєю масового ураження. JSOC було створено за рекомендацією полковника Чарлі Беквіта після провалу операції «Орлиний кіготь» (спроба звільнення 53 заручників, утримуваних в посольстві США в Тегерані). На командування спецоперацій покладено керівництво підрозділами спецназу на території США, а також вирішення всіх фінансових і організаційних питань. Якщо загін спецназу діє за межами території США, він переводиться в підпорядкування командуючого «зони відповідальності» або командувачу військами того чи іншого театру військових дій. Подібна організація керівництва дозволяє уникнути більшості проблем з координацією дій загонів і розподілом повноважень [69].

ВИСНОВКИ

В умовах 21 століття, військова безпека представляється вже не тільки в збереженні державного суверенітету і територіальної цілісності, як це було раніше. На даний момент, в умовах глобалізації, потрібен захист національних інтересів за межами зони територіального контролю і збереження національної ідентичності та системи цінностей. Військова окупація та втрата життів громадян країни не перестали бути значимими і головними цілями в військовій політиці нашої держави. Але у сучасному світі військово-політичних взаємин військово-політичний стан став носити суто індивідуальний характер.

Але умовах міжнародної ситуації, вже не раз деякі країни проявляли військову силу без оголошення війни і не один раз ігнорували норми ООН. Така поведінка країн говорить про те, що захиститися від впливу такої політики за допомогою міжнародного права неможливо.

У зв'язку з цим можна констатувати, що в другому десятилітті 21 століття проблема формування та підготовки військових еліт в світі носить особливо важливий характер. Військові конфлікти на Середньому та Близькому Сході, Центральної Азії, в Україні показали, що стався перелом в військово-політичній обстановці і з'явилися нові потенційні загрози.

21 століття насичене проявами нових впливових сил і серед таких для України може бути армія США, яка на власному досвіді показала, що належне формування та підготовка військових еліт, може бути діючою силою проти агресора, а також може захистити інтереси країни у будь-якій точці земної кулі.

У наш час численні військові бази, що працюють в декількох десятках країн по всьому світу, дозволяють американським військам завжди тримати руку на пульсі планети і своєчасно реагувати на виникаючі загрози.

Можна з упевненістю сказати, що сьогодні армія США - найсильніша на планеті. Держава, яка не має ймовірного противника біля своїх кордонів, змогло побудувати потужні збройні сили з найбільш сучасною зброєю. Чисельність особового складу армії Америки становить трохи більше мільйона військовослужбовців (підготовка яких вважається сучасним зразком для більшості армій планети), а також майже сімсот тисяч цивільних службовців. У сухопутних військах несуть службу до п'ятисот тисяч чоловік, до двохсот тисяч в резервній армії і майже чотириста п'ятдесят тисяч - в Національній гвардії.

Вивчення досвіду останніх військових конфліктів за участю США показує, що армія цієї країни все частіше використовує абсолютно нову тактику ведення бойових дій: захоплення панування в повітрі з наступним придушенням військових об'єктів супротивника авіацією і тактичними ракетами. Аналітики вже назвали подібну тактику «війною шостого покоління», коли відсутня чітко окреслена лінія фронту, а наземні армійські частини виконують в основному охоронні та блокуючі функції. При цьому дії на території ворога найчастіше покладаються на підрозділи спеціального призначення, які можуть виконувати найрізноманітніші завдання - починаючи з знищення ключових військових об'єктів і закінчуючи захопленням або усуненням політичних і військових лідерів.

Американська армія за рівнем, що витрачаються на неї коштів, займає лідируюче на планеті становище. Так, військовий бюджет 2018 року передбачив витратити на потреби армії більше 760 мільярдів доларів, що склало більше 40% від загальносвітових військових витрат. За даними незалежних джерел, це в три рази більше оборонних витрат Китаю і в сім разів більше російських.

У армії США впродовж 75 років діє добровільний спосіб комплектування, що визначено в основних керівних документах ЗС США. Разом з тим зарубіжні військові аналітики заявляють, що тривале використання добровільного способу комплектування пов'язано з необхідністю вирішення певних проблем.

Але при цьому в США зберігається певна кількість прихильників комплектування ЗС в будь-якій формі обов'язкового призову на військову службу. Однак

в найближчій і середньостроковій перспективі, навіть з урахуванням можливих змін поглядів ВВР США, діюча система комплектування не зазнає значних змін. Це дозволить забезпечити досить високу боєздатність і готовність особового складу за рахунок постійного вдосконалення системи навчання та підготовки військовослужбовців. Ведеться робота з аналізу всієї системи навчання. Особливо це стосується підготовки офіцерського складу для роботи в штабах об'єднаних і функціональних командувань, об'єднаних оперативних формувань, в Об'єднаному штабі Комітету начальників штабів.

У перспективі особлива увага приділятиметься дистанційному навчанню і створення мобільних груп підготовки. Створений недавно інтернет-портал в мережі Міністерства оборони США вже забезпечує слухачів необхідною базою даних за відповідними навчальними дисциплінами, розглядається також можливість доступу до бібліотек по функціональних областях знань. Планується уточнення змісту діючих курсів і відкриття нових програм навчання. У доктринальних документах Пентагону підкреслюється, що, з огляду на досвід військових конфліктів останнього часу, особлива увага приділятиметься освоєння форм і способів ведення гібридної війни. Надалі, як вважають американські фахівці, система підготовки всіх категорій військовослужбовців повинна являти собою єдину структуру, що об'єднує загальноосвітню і військову гілки, і доступну для всіх військовослужбовців - від новобранців до вищих офіцерів. Це забезпечує високу ефективність при підготовці військових еліт армії США.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

Джерела:

1. Операція "Буря в пустині" Ввод військ США в Ірак. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=rgPzZk0SiP8>, 43 хв: 48 с. (дата звернення: 21.11.2020).
2. Архивные документи бібліотеки штата Техаса. URL: <https://www.tsl.texas.gov>. (дата звернення 21.11.2020).
3. Delta Force: подразделение специального назначения армии США. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=31C9H4Ru-D8>, 12 хв. 07 с. (дата звернення: 21.11.2020).
4. «МОРСКИЕ КОТИКИ» еліта спецназа США (Military Wolf). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=RwVNjQGBzdg/>, 06 хв. 56 с (дата звернення 21.11.2020).
5. Настоящие тренировки Американских МОРПЕХОВ. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=oVhY4G-FXgc>, Kevin Browne, 4 хв. 59 с (дата звернення: 20.11.2020).
6. Отбор в школу Рейнджеров Армии США / US Army Rangers. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=uALiRHp4ISI>. (дата звернення 21.11.2020).
7. Col.Charlie Beckwith, 65, Dies; Led Failed Rescue Effort in Iran (The New York Times, 14.06.1994.). URL: <https://www.nytimes.com/1994/06/14/obituaries/col-charlie-beckwith-65-dies-led-failed-rescue-effort-in-iran.html> (дата звернення: 09.11.2020).

8. Ellen Hovde. 75th Ranger Regiment | 2019 | "Rangers Lead the Way. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=-uNIY0STTKA>, 5 хв. 53 с. (дата звернення: 20.11.2020).
9. General history of US defense spending. URL: https://ru.qaz.wiki/wiki/Military_budget_of_the_United_States (дата звернення: 09.11.2020)
10. Military Acronyms, Initialisms, and Abbreviations. URL: <https://fas.org/news/reference/lexicon/aca.html> (дата звернення 09.11.2020)
11. The U.S. Army Fort Benning and The Maneuver Center of Excellence. URL: <https://www.benning.army.mil/> (дата звернення: 17.11.2020).
12. THE U.S. MILITARY ACADEMY AT WEST POINT. URL: <https://www.westpoint.edu> (дата звернення: 17.11.2020).
13. The writings of . Charlie Beckwith Vol.-II, 1964-1978. New York - London: G. P. Putnam's Sons, 1994. 496 p.

Монографії та статті:

14. Алексеев И. Н. Подготовка новобранцев в армии США. Зарубіжний військовий огляд. 1984 №4.
15. Альданов М. Сухопутные войска США: комплектование и подготовка. URL:<https://oborona.ru/includes/periodics/armedforces/2017/0510/143421444/detail.shtml> (дата звернення: 17.11.2020).
16. Бодански Йозеф Талибы, международный терроризм и человек, объявивший войну Америке. М.: Вече, 2002. 290 с.
17. Валецкий О. В. Война в Сомали — история и современность. Журнал «Военная разведка», 2006. 105 с.

18. Гречко А. А., Арбатов Г.А. и др. Ачкасов В.И., Плотников Г.К. и др. Поражение милитаристской Японии. Окончание второй мировой войны // История второй мировой войны 1939—1945 гг. М.: Воениздат, 1980. Т. 11.

19. Грошев Ю. Бойова підготовка в сухопутних військах США. Зарубіжний військовий огляд. 1987 №2.

20. Дэвид Джордан, Эндрю Вист. Атлас операций второй мировой войны. Москва: Эксмо, 2008

21. Зверев Ю. С. Вооруженные силы США в Европе: от окончания «холодной войны» до кризиса на Украине. URL: <https://eurasia.expert/vooruzhennyye-sily-ssha-v-evrope/> (дата звернення: 17.11.2020).

22. Косиченко И.Н. Мексиканские вооруженные конфликты в XX в. URL: https://nemo-77.livejournal.com/13218.html?utm_source=embed_post (дата звернення: 05.11.2020).

22. Кучеренко А. Г. Вооруженные силы в США. URL: <https://uapolicy.org/index.php/vooruzhennyye-sily-ssha/> (дата звернення 05.11.2020).

23. Матанцев-Воинов А. Н. Как США пожирают другие страны мира. Стратегия анаконды. Развитие военного искусства и военной техники. Москва: ООО «Издательство акт», 2002. 592 с.

24. Миллер Д. Коммандос: Формирование, подготовка, выдающиеся операции спецподразделений. Мн.: Харвест, 1999. 732 с.

25. Мятишкин С.М. Азиатский флот США во Второй мировой войне. URL: http://militera.lib.ru/h/winslow_w/01.html (дата звернення: 15.11.2020).

26. Никольский М. Операция «Анаконда» . Техника и вооружение вчера, сегодня, завтра : журнал. 2003. Май (№ 05). 27-29 с.

27. Сидорин А.Н., Прищепов В.М., Акуленко В.П. Вооруженные силы США в XXI веке: Военно-теоретический труд. М.: Кучково поле; Военная книга, 2013. 417 с.

28. Севостьянов Г.Н. Очерки новой и новейшей истории США. Москва: Изд-во Академия наук СССР, 1960. 632 с.
29. Севостьянов Г.Н. История США. Москва: Наука, 1983. 676 с.
30. Сухоцкий В. И. Фізична підготовка морської піхоти США. Бойове мистецтво планети. 1993 №7.
31. Сухоцкий В. И. Модернізація фізпідготовки армії США. ВДКИФК, 1981.
32. Шлыков В. В. Угрозы реальные и мнимые.. М.: Прогресс,1992. 554 с.
33. Харт, Говард Филлипс. Жизнь за жизнь. Воспоминания офицера ЦРУ. URL:[https://subscribe.ru/archive/lit.book.library.velesovasloboda/201603/13151917.html/](https://subscribe.ru/archive/lit.book.library.velesovasloboda/201603/13151917.html) (дата звернення: 15.11.2020).
34. Anderson T. The King of Oil: The Secret Lives of Marc Rich. New York: Octagon Books, 2018. 368 p.
35. Alden J.R. The Canadian Capers, Macmillan of Canada. Baton Rouge: Louisiana State University Press, 1981. 321 p.
36. Appleman, Roy E. South to the Naktong, North to the Yalu: United States Army in the Korean War. Department of the Army. 1998. 381 p.
37. Bemis S.F. A diplomatic history of the United States. New York:Holt, Rinehart and Winston, 1984. 491 p.
38. Bowers, Ray. The United States Air Force in Southeast Asia: Tactical Airlift. Washington D.C.: Air Force Historical Studies Office, 1983. 470 p.
39. Bradley O.N. A Soldier's Story. New York: Holt, 1951. 364 p.
40. Brown John Sloan. Kevlar Legions: The Transformation of the U.S. Army, 1989–2005. Washington, D.C.: U.S. Army Center of Military History, 2011. 371 p.
41. Coan S. Critical Analysis of the Defeat of Task Force Ranger. Washington:Government Reprints Press, 2012. 276 p.

42. Colonel Timothy R. On Point II: Transition to the New Campaign: The United States Army in Operation IRAQI FREEDOM, 2005, 311 p.
43. Culb Marvin. Imperial Gamble: Putin, Ukraine and the New Cold War. Brookings. 2015. 734 p.
44. Davidson F. B. Vietnam at War: The History 1946–1975 New York: Emerson Publisher, 2002. 816 p.
45. DeYong K., Jaffe G. U.S. 'secret war' expands globally as Special Operations forces take larger role. Washington Post. 2011 . 330 p.
46. Ecker, Richard E. Battles of the Korean War: A Chronology, with Unit-by-Unit United States Causality Figures & Medal of Honor Citations. New York: Augustus m Kelley Pubs, 2004. 549 p.
47. Fehrenbach, T.R. This Kind of War: The Classic Korean War History – Fiftieth Anniversary Edition, Potomac Books Inc., 2001. 521 p.
48. Hastings, Max. Overlord: D-Day and the Battle for Normandy. Vintage Books USA, 2006. 785 p.
49. Jameson H. Our Man in Tehran. HarperCollins Publishers Ltd. 2010, 406 p.
50. Lijek, Mark, The Houseguests: A Memoir of Canadian Courage and CIA Sorcery, 2012. 249 p.
51. Lewis, Jon E. The Mammoth Book of Special Forces: True Stories of the Fighting Elite Behind Enemy Lines. Philadelphia: Running Press, 2004. 398 p.
52. Lloyd, John Herington. Air Power Over Europe 1944-1945. Canberra: Australian War Memorial, 1963. 917 p.
53. McAllister, Brian Linn. The Echo of Battle: The Army's Way of War. Cambridge, Mass.: Harvard University Press, 2007. 507p.
54. McManners, Hugh. Ultimate Special Forces: The Insider's Guide to the World's Most Deadly Commandos. New York: DK Publishing, 2006. 268 p.

55. Millett, Allan R. *The Korean War, Volume 1*, University of Nebraska Press. 2000, 731 p.
56. Mrozek, Donald. *Air Power and the Ground War in Vietnam*. Honolulu: University Press of the Pacific, 2002. 842 p.
57. Naylor, Sean D. *Tragedy devastates special warfare community*. New York: DK Publishig, 2011. 237 p.
58. Olson E. *U.S. Special Operations: Context and Capabilities in Irregular Warfare*. JFQ .2010. 321 p.
59. Phillips M. *New Way the U.S. Projects Power Around the Globe: Commandos*. Wall Street Publisher. 2015. 114 p.
60. Protsch, Dieter H.B. *Be All You Can Be: From a Hitler Youth in WWII to a US Army Green Beret*. Cheshire: Trafford Publishing. 2004. 480 p.
61. Schanz M. *The SOF Makeover*. Washington: AIR FORCE Publisher. 2011. 337 p.
62. Smith, Robert Ross. *Triumph in the Philippines*. Washington, D.C.: United States Army, 1993. 1210 p.
63. Smith Rupert. *The Utility of Force: The Art of War in the Modern World*. New York, Knopf, 2007. 315 p.
64. Stanton Shelby. *Rangers at War: Combat Recon in Vietnam*. New York, 1992. 217 p.
65. Urban, Mark. *Task Force Black: The Explosive True Story of the Secret Special Forces War in Iraq*. St. Martin's Griffin, 2012. 178 p.
66. Varhola, Michael J. *Fire and Ice: The Korean War, 1950–1953*, Da Capo Press. 2000 1012 p.
67. Winslow W. *The Fleet the Gods Forgot : The US Asiatic Fleet in World War II*. Annapolis: Naval Institute Press, 1982. 622 p.

68. Winters E. Adopting Across the Spectrum of Conflict: The Role of Naval Special Warfare. JFQ . 2010. 417 p.

69. Wuster D. The Air Force Special Operations Command. JFQ. 2010. 378 p.